

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aeli Donati qvod fertvr commentvm Terenti

Donatus, Aelius

Lipsiae, 1902

Eunuchus II

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1572)

- 204 **124** 1 ADEO NOBILEM 'adeo' pro nimis positum est.
2 Aut expletiva particula.
- 206 **126** ATQVE EXSPECTABO DVM VENIT futurum actum
uoluit promittere, non quo aliquis gestus sit exspectantis.

II.

1.

- 207 **1** FAC ITA VT IVSSI iam amatorium multiloquium et 5
uaniloquium continet ista actio, nam et repetit quod iam
dictum est et id facit <***> magis et odiose nimis.
- 209 **3** 1 ROGITARE QVASI DIFFICILE SIT deest 'uis' uel
'pergis', ut sit: rogitare pergis. 2 Vel 'te', si ipsum
respicit, uel 'hunc', si auersus haec dicit, ut sit: rogitare 10
te! aut: rogitare hunc! 3 *Et* distinctione interposita
inferendum uultuose 'quasi difficile sit', <scilicet> id quod
mandat. ita et ineptiam nimiam circa haec solliciti ama-
toris expressit et ostendit nihil esse facilius, quam dedu-
cere ad meretricem munera, cum contra illud sit difficilli- 15
mum, poscenti aliquid non dare. 4 ROGITARE subauditur
'te mirum est', QVASI DIFFICILE SIT 'complere quod iubet'.
- 210 **4** 1 VTINAM TAM ALIQVID INVENIRE POSSIS <f.> PHAEDRIA
'inuenire' acquirere. sic in Heautontimorumenon (V4, 16—17)
'patri quo modo obsequare et ut serues quod labore in- 20

1 adeo no · B | adeo <enim> V, om. B | positum est] nobit B || 2 aut <pro (per C)> TC V || 3 ex · dum ue · B, exspectabo d · u · T || 4 uoluit (post promittere) B, noluit C, uoluit V | non om. V | congestus B, <actus> gestus V || 5 iussit T | et uaniloquium om. TC || 6 et om. T || 7 est om. C | facit] facete *ed. pr.* | moleste *add. Goetz*, fatue *Schoell*, inepte *Sabb.* || 8 dif. (om. sit) B | idest T || 9 ut — pergis om. TC | Vel te] item V | si om. C || 10 respicis *codd.*, *corr. Steph.* | aduersus *codd.*, *corr. Westerh.* | hic V, hoc B (*t. Wiss.*) | sit] si T, om. V || 11 te — rogitare om. B | interposita om. B (*t. Wiss.*) || 12 dif. sit B | scilicet *add. W.* || 13 *ineptia C | nimiam] mnta T | circa] cura B | hoc V | sollicitis T | amoris B || 17 sit difficile V || 18 lemma om. B | ut · T | inu · T | possit C, p · T | PHAEDRIA] f. T || 19 eautontimerumenon V, eauton · B, eutantum · T, eutamtu · C || 20 modo om. V

uenerit'. 2 Nam ideo a praecedenti etiam quaestus dicuntur.

211 5 1 QVAM HOC PERIT deest 'facile', <ut sit: quam facile> hoc perit. 2 QVOD MIHI <EST> CARIVS pro 'qui mihi sum carior'. 3 Sed 'ego' dixit absolute, occurrens huic 5 pronomini <'quod'>.

212 6 QVI EFFECTVM DABO 'qui' pronomen, ut in Heautontimorumenon (IV 3, 23) 'qui nolo mentiare'.

213 7 SED NVMQVID ALIVD IMPERAS in his seruus nihil uult nisi coactus facere propter maiorem dominum. sic 10 et alibi (II 3, 97) 'iubesne?' inquit, respondente Chaerea 'cogo atque impero'.

214 8 1 MVNVS NOSTRVM ORNATO VERBIS ἠθικῶς non dixit 'meum', quasi etiam Parmenonis sit. 2 ET ISTVM id est molestum et odiosum. nam hoc significat 'istum'. 15

215 9 1 AB EA PELLITO 'ab ea' ab eius animo. 2 Et non 'pelli facito' sed 'pellito'.

216 10 1 MEMINI TAMETSI NVLLVS MONEAS properat seruus carpere uaniloquium domini. 2 NVLLVS MONEAS 'nullus' pro non. in Hecyra (I 2, 4) 'nullus dixeris', Plautus in Trinummo 20 (III 1, 5) 'nullus credas'. 3 EGO RVS IBO et hoc iam dictum est (I 2, 107), sed ostendit, quam olim id incipiat Phaedria.

1 Nam ideo] non iam C || 3 QVAM HOC om. B | peribit V; Ter. | ut sit facile add. dett., quam add. Schoell | hoc peribit V; om. B || 4 EST add. dett. | carior BTC | per C | quem TC || 5 dicitur C || 6 quod Steph.: qui dett. (B t. Sabb.), om. TCV || 7 DABO] d. T | ut] et V | in om. T | eautontumerumenon V, autont' B, eutontum. T, euton. C || 8 quin (vel quid) codd. Ter. | uolo TCV | mentiri TC, renuntiare V || 9 sed n. B | a. BT | imp. T || 10 per V | sic et alibi om. B || 11 respondet V | Chaerea] *** T || 12 rogo BT V, oro C || 13 MVNVS NOSTRVM om. B | uer. B | hθIROC B, aethicos V², om. TC || 14 etiam (ante quasi) C, et B | id est] et C || 15 et om. B | nam — istum om. B || 16 PELLITO] pe. T, om. B | ab ea] id est B || 17 non sser. V² | pelli V | sed in ras. V² || 18 nemini C | tamen etsi T, t. B | n. m. B | properat — domini in mg. B || 19 capere codd., corr. Steph. | NVLLVS MONEAS om. B (t. Wiss.) || 20 echira codd. | in triumpho T, internimio C || 21 <et> ego V, om. B | iam] lac (!) C || 22 est om. BC | quam olim] quo molimine Sabb., qua mole Bentley; at cf. Cassian. Inst. XI 16

- 217 **11** 1 CENSEN ME POSSE arbitraris, ut censores, qui morum aliorum sunt summum arbitrium. 2 *Et* ideo hunc putat non censere, quia ipse^xdesperat fieri posse. 3 OBFFIRMARE ET PERPETI uerba sunt desperantis: non 'firmare' sed 'obfirmare', non 'pati' sed 'perpeti'.
- 218 **12** TENE 'te' quod ait hanc uim habet, ut significet perditum amatorem esse Phaedriam.
- 219 **13** 1 NAM AVT IAM REVERTERE modo 'iam' pro statim. 2 MOX NOCTV TE ADIGENT hoc est ad urbem agent. 3 INSONMIA uigiliae. legitur et 'adiget', ut sit 'in-sonnia' numeri singularis.
- 220 **14** 1 VT DEFETIGER VSQVE ordo: usque ut defetiger. 2 INGRATHIS VT DORMIAM id est: etiam inuitus, etiam coactus. 3 Nam 'ingratis' non ultro significat, quia ultronea grata sunt, ingrata quae ab inuitis fiunt aut recusantibus.
- 222 **16** NIMIS ME INDVLGEO 'me indulgeo': sic ueteres, quod nos 'mih'. alibi (*Heaut.* V 2, 35) 'te indulgebant, tibi dabant'.
- 223 **17** 1 TANDEM NE EGO ILLA CAREAM SI SIT OPVS VEL 20 TOTVM TRIDVVM sic coepit, tamquam aliquid forte dicturus et magnificum. non autem est *παρὰ προσδοκίαν*, sed vere amator magnum hoc putat. 2 VEL TOTVM TRIDVVM

1 ME — arbitraris] etc. *B* | posse me <obfirmare> *V* | qui^{bus} *V* || 2 sunt *BTC*, om. *V*; habent *Steph.* | *Et*] est *BCV* || 3 puta *T*, putant *BV* | sensere *T* | desperat *Rabbow*: desiderat *codd.* || 4 ob affirmare *TC* | *ET* om. *C* || 6 TENE te] tenere *TC* || 7 amore *B* || 8 nam aut i. r. modo *T*, om. *B* || 9 mox noctu te *dett.*, mox mox (*semel T*) post (p. *T*) *TC*, (*in mg.* uel nox noctu te) *V*, om. *B* | id est *B* || 10 adigit *V* | sit om. *V* || 12 defatiger (*bis*) *CV* | ut om. *TC* || 13 ingratus *BT*, -tis *CV* | *VT* — etiam 1. om. *B* | etiam 2.] est *T* || 14 significat om. *V* | ultranea *B*, ultro *V* || 15 aut] ac *V*, a *TC* || 17 NIMIS ME INDVLGEO om. *B* | indulge *in lemm.* *C* | me indulgeo om. *V* || 18 quod] apud *T* | mihi <indulgeo> *B* || 20 NE — TRIDVVM] n. e. i. c. si. s. o. u. t. t. *T*, etc. *B* | non ego illa *V*, ne ego (*in mg.* illa) *C* | si om. *C* || 21 tamquam] quasi *B* | forte aliquid *B* || 22 ΠΑΡΑ-ΤΙΠΟΔΟΡΙΔ *B*, ***** *TV*, om. *C*

magna professio virtutis, cum biduo sit opus, triduo posse durare, et 'totum triduum'.

224 18 1 VNIVERSVM TRIDVVM εἰς ὅλην τὴν τριήμερον 'uniuersum', quasi 'triduum' in multo numero <sit>. 2 VIDE QVID AGAS sic dicitur magna agredientibus. 3 STAT SENTENTIA et 5 uultu et gestu magis spectabile quod dixit 'stat sententia'.

4 Vel maxime eo, quod tanto sonitu hoc de se promittat Phaedria continuo rediturus uel potius non accessurus ad uillam. tantum autem aberit, quantum temporis opus est ad uitandam uirginem. 10

225 19 QUID HOC MORBI EST excusatio amoris, quando non culpa est sed morbus.

226 20 1 ADEON HOMINES INMVTARIER EX AMORE VT NON COGNOSCAS EVNDEM ESSE more suo a plurali numero ad singularem se conuertit. 2 EX AMORE VT NON COGNOSCAS 15 EVNDEM ESSE non solent stulti induci adulescentes et ideo ad amorem transtulit stultitiam Phaedriae.

227 21 1 MNVS INEPTVS MAGIS SEVERVS nisi enim hoc esset, quid esset quod illum mulier praeferret militi, aut quid relinqueretur 1 proprium personae militis, si et hic 20 stolidus esset? 2 MAGIS SEVERVS QVISQVAM NEC MAGIS

1 magnae V | cum dubio T || 2 to · tri · B || 3 TRIDVVM om. B | IPONIROC B, ironice V², **** T, om. C | uniuersum om. TC (B t. Sabb.) || 4 sit dett., om. B TCV | uide q · a · T || 5 agredientis

et et C | sententia (sen · B) stat BV | et uultu gestu (u m. 2) V, et gestu et uultu C || 6 dixi C | stat om. T | sententia om. B || 7 haec TC || 9 ad illam TC | abierit B, abierit V || 11 QVID et EST om. B || 12 sed morbus (-bi TC) est TCV || 13 ADEON om. B | INMVTARIER — ESSE] in · m · c · u · n · t · c · e · T, dñ · eundem esse B | EX] et C || 14 more — ESSE om. TC | a plurali ad singulare more suo (om. numero) B || 15 se (ex si corr.) <ex amore> conuertat (sscr. m. 2) V | EX — ESSE om. B || 16 induci] idonei (-ney T) TC, uideri V | et ideo] uero T || 17 stultitia phedriam C, phedriam stulticia T || 18 ineptus <et> m · s · T | enim om. T || 19 quid esset Steph.: quid est B, quod est TC

(dett.), om. V | praefert B, praefert (re m. 2) V, perferret et T || 21 esset Westerh.: est codd. || q · n · m · c · T

CONTINENS animaduerte ut amet Terentius 'magis' addere positio quam comparatiuum facere. 3 Nam neque 'seuerior' neque 'continentior' tam uoluit dicere quam 'magis seuerum' et 'magis continentem'.

228 22 HIC QUIDEM EST PARASITVS GNATHO haec apud 5
Menandrum in Eunucho non sunt, ut ipse professus est
(*prol.* 25) 'parasiti personam et militis', sed de Colace
translata sunt. *Sic uall. non ardelep. omne Eiasitt in Kolax*

230 24 1 FACIE HONESTA οὐκονομία, qua ostenditur ama-
turus Chaerea, si quidem hanc Parmeno ipse miratur. 10
2 FACIE HONESTA sic Vergilius (*Aen. I 591*) 'et laetos
oculis afflarat honores'. 3 Et mox (*III 2, 21*) idem
'ita me di ament, honestus'. 4 NI EGO ME TVRPITER
HODIE HIC DABO 'ni dabo' pro 'ni dedero'. Vergilius (*Aen.*
V 542) 'quamuis solus a. c. d. a. a.'. 15

231 25 1 CVM MEO DECREPITO EVNUCHO facete 'meo' ad
parasitum rettulit cum pulchro munere uenientem.
2 Et iam praeparatio est ad deducendum Chaeream
quam deformem eunuchum. 3 DECREPITO HOC EVNUCHO
decrepiti dicti sunt, quorum crepitu et plangore familiae 20
funera iam conclamata fuerint. 4 HAEC SVPERAT IPSAM
THAIDEM hoc sic accipias, non tamquam uituperari Thai-

1 <enim> animaduertite (-tis T) TC | addere] a dolore
p T || 2 <potius (ponit T)> quam TC V | comparatiuum V, -tium B |
facere om. B | Nam — continentem om. B (t. Wiss.) || 4 et
om. T || 5 quidam B | pa · gn · B, p · g · T || 7 et om. C ||
8 translatae *codd., corr. Sabb.* || 9 <et> facie TC | ho · B |
oikonomia B, oeconomia V², om. TC | quam BTC | amare

^{cherea}
TC || 10 phedria V | miraretur T, uidetur miretur C || 11 FACIE
— honores om. B (t. Sabb.) | facie h · sicut T || 13 dii V | NI
— DABO om. B | me iuppiter T || 14 ni dabo] cum · m · V | ni
2. om. V | <ut> uirgilius V | Vergilius — a · a · om. B |
a · a ·] a · b · TC V || 16 DECREPITO EVNUCHO om. B | facere C,
facetis T | me T, om. C || 18 etiam BV | properatio C | est om.
BTV | <potius> quam BV || 19 lemma om. B | hoc sscr. C ||
20 decrepiti V | dicti sunt V, dicuntur B | quorum V | <e>
crepitu TC | plangor T || 21 fuerunt TC | HAEC — THAIDEM]
superat B || 22 si B (t. Sabb.) | tamquam om. B

dem, sed ὑπερβολικῶς. ideo addidit 'ipsam', quasi quae nimiae pulchritudinis est. 5 *Et bene 'ipsam', propter quam datur.*

2.

232 1 1 DI INMORTALES HOMINI HOMO QUID PRAESTAT in hac scaena non stans sed quasi ambulans persona inducitur; *constitit tamen aliquantum intuens spectatores, dum secum loquitur.* exprimit autem parasitum et sub eius uerbis corruptos mores in assentationem ostendit, prorsus ut honestae quoque personae in huiusmodi culpa inuentae sint, ut alibi (*Andr. I 1, 41*) 'obsequium amicos, 10 ueritas' etc. 2 DI INMORTALES hoc iam mire et pro saeculi ae temporum reprehensione satirice Terentius, quod apud eum 'stultum' uocat simplicem parasitum et 'intellegentem' malum. 3 DI INMORTALES admirantis exclamatio est cum parasiti gesticulatione. 4 DI INMORTALES HOMINI 15 H. Q. P. morata narratio a sententia incipi solet, quae dicitur προμύθιον. 5 HOMINI HOMO QUID PRAESTAT alii distinguunt 'quid praestat stulto intellegens', alii 'stulto intellegens quid interest', quia sic ueteres loquebantur.

233 2 QUID INTEREST hoc admirantis <est> et ideo sic 20 pronuntiandum.

234 3 1 CONVENI HODIE ADUENIENS conuenisse non

1 ΥΠΗΡΒΟΛΙΚΩΣ B, ***** T, om. C, et superat ipsam thaidem *sed (in mg. yperbolicos m. 2) V* | addit TC || 2 Et — datur om. B || 4 dii CV | inmor · B | homini h · q · p · T, om. B || 5 non strans V | inducitur <sed> V || 6 consistit V, cum statim B | tamen V, om. C || 7 et] ut C || 8 correptos C || 9 culpe TC || 10 sint sscr. V², om. BC (T?) || 11 ueritas etc. om. BV | dii CV | inmor · B | hec T, hic V | et] ac B || 12 ac (ex et corr.) C, et B | satirice ex -tire corr. C || 14 dii CV | inmor · T, mortales C, om. B || 15 est om. B | inmor · T, in · B | homini homo (h · T) quid (q · C, p · T) praestat (p · C, q · T) TCV, h · q · h · pre · B || 16 memorata C | narratio V, oratio TC || 17 προμύθιον V, promithion BTC | homo homini V | q · p · T || 18 quid praestet V | intelligens stulto B || 19 quia] et dett.; Sabb. || 20 QUID INTEREST om. B | est add. ed. pr. || 22 HODIE] h · BT | adue · T, adueniens <conueniens> C, om. B

uidisse tantum sed etiam collocutum esse significat. 2 MEI LOCI ATQVE ORDINIS 'loci' ingenuum, 'ordinis' pauperem: illud natalium, hoc fortunae est. 3 *Et τὸ ἐξῆς* 'quendam . . . hominem'.

235 4 1 HAVT INPRVVM dixit non 'prodigum', sed quia 5 hoc ipsum probat, 'non avarum' 'non improbum'. et sic laudamus eos, in quibus nihil est quod magnopere proferamus. 2 ITIDEM PATRIA QVI ABLIGVRIERAT BONA hoc ioculari uultu dicitur. 3 Eleganter ex persona parasi non culpatur qui comederit bona. 4 ABLIGVRIERAT suauibus escis consumpserat. nam ἀπό τοῦ λιγυροῦ est ligurire et λιγυρόν Graeci suaue appellant.

236 5 VIDEO SENTVM o quam bene 'uideo', postquam dixit 'conueni' (v. 3): et tempus mutauit et uerbum. 2 SENTVM horridum. 3 SENTVM ad horrorem rettulit, 15 SQUALIDVM ad sordes, AEGRVM ad maciem, PANNIS ANNISQVE <OBSITVM> ad uestitum et ad tristitiam. 4 Sed 'pannis et annis' morologiae parasitorum sunt. 5 PANNIS ANNISQVE OBSITVM 'pannis annisque' uel parasitica uernulitate κατὰ τὸ ὁμοιοτέλετον dictum uel quia Homerus dixit 20

1 <uenisse et> uidisse V, <uenisse> uidisse C || 2 MEI — ORDINIS om. B | <hinc> atque V | a. o. T | ingenium *codd.*, *corr. Steph.* || 3 et τοξετε B, ***** TCV || 4 quaedam B (t. Wiss.), om. V || 5 haud V, ^haud C, h. T | inpu. B, imp. T | impurum <haud impurum> V | non om. TCV | prodigium C || 7 praefereamus BV || 8 qui (ex quia *corr.*) alleguerat C, q. a. T, om. B | BONA om. BC | hoc — ABLIGVRIERAT om. C || 10 culpatus T | qui] quod B (t. Wiss.) | abligurrierat B | <qui> suauibus V || 11 ΔΠΟΤΟΥΔΙΠΟΥ B, ἀπό τον λιγυρον ed. pr., *** prior V, ***** T, om. C | ligurrire B, ligurie C, ligurior V || 12 ligurion *codd.*, λιγυρον ed. pr. || 13 o] horridum B | dicitur C || 14 mutatum TC || 15 sentum <et> horridum TC, om. B || 16 AEGRVM — uestitum in mg. V² | ad manem T || 17 OBSITVM] adsitum <et> L, om. B TCV || 18 morologiae — OBSITVM om. T | pan. an. que B, annisque pannisque C || 19 OBSITVM om. B | pannis que C, om. T | et annis B, om. T | uel om. TC | uernulitate (-tis T) TC || 20 κατὰ τὸ ὁμοιοτέλετον Sabb.: iocari ΔΟΜΟΙΟΤΕΧΕΥΤΟΝ B, iocari ***** T, iocari C, uocati ad ***** V | Homerus] homo *codd.*

(*Od. XIX 360*) αἴψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγρηά-
σουσι'. 6 *Et* est miseriae senium debitum. unde huic
magis tristitia grauitasque displicuit, aliena semper ab
hominibus parasitis. 7 ANNISQVE OBSITVM bene addidit
'annis', quia ut quisque miser est, ita senior uidetur. 5
8 OBSITVM ut 'sentum', 'obsitum' dixit: μεταφορὰ ab agro.

237 6 1 QUID ISTVC INQVAM ORNATI EST scire nos con-
uenit, cum recto casu profertur interrogatio, non esse
contumeliosum, ut si dicatur 'quis hic homo est' (*Phorm.*
V 9, 2; cf. Eun. IV 4, 9), si autem non, contemptum 10
significari, ut 'quid hoc est hominis?' (*Eun. III 4, 8*),
'quid mulieris' (*Hec. IV 4, 21*), 'quid ornatus?' (*Eun.*
III 4, 8). 2 QUID ISTVC INQVAM ORNATI EST 'ornatus'
τῶν μέσων est: ad decus et ad turpitudinem.

3 Vel simpliciter hoc accipe uel εἰρωνικῶς. 4 *Et* 'or- 15
nati' ut 'senati' antiquus genetiuus. 5 QVOD HABVI
PERDIDI non dixit, id quod erat, 'comedi' aut 'consumpsi'.

238 7 1 HEM QVO REDACTVS SVM uel habitum suum uel
corpus ostendens hoc dicit. nec quicquam hic nisi media
<de> consuetudine collocatum est. 2 OMNES NOTI ME 20
ATQVE AMICI DESERVNT sententiose et mordaciter in mores.

1 ΔΙΥΔΓΔΡΕΝΔΡΟΤΗΤΙΒΡΟΤΟ *B*, αἴψα γὰρ ἐν κακότητι
βροτοὶ καταγρηάσουσι *M*⁴, ***** *TV*, *om. C* || 2 deditum
BTC | unde | *uri T* || 3 tristicie *B* | grauitas (*om. T*) tristitiaque
TC || 4 omnibus *C* (*B t. Wiss.*) | ANNISQVE OBSITVM *om. B* || 5 qui
aut *B*, que aut *C* | ut cum (*sser. m. 2*) *V* | uidere *C* || 6 ut sentum
ed. pr.: ut senium *BCV*, *om. T* | obsitum *om. T* | ΜΕΤΔΦΟΡΑ
B, metaphora (*post agro sser.*) *V*, *** *T*, *om. C* | agro *ed. pr.*:
egro (*egeo C*) *codd.* || 7 QUID — INQVAM *om. B* | i. in. o. *T* | scire
— ORNATI EST *om. TC* || 9 dicat² *V*, dicat *B*; dicas *ed. pr.*, dicat
<quis> *Sabb.* || 10 non *B*, in obliquo *in ras. V*² (*dett.*) || 11 hic
V || 12 ornati *V* || 13 QUID — EST *om. B* || 14 ornatus *om. C* | ton
meson est *B*, tomeson (*sser. .i. commune m. 2*) est *V*, ton-
mesonem *T*, *** sonem *C* | dedecus *V*, dedecus *B* (*t. Wiss.*) ||
15 simplex *TC* | hic *V* | uel *om. C* | ΙΕΙΟΝΙΡΟC *B*, γρονικῶς *V*,
*** *T*, *om. C* || 16 QVOD HABVI *om. B* || 17 PERDIDI] *pro. T* | id]
hoc *B* | comodi *C*, *om. T* | aut *sser. C*, uel *B* || 18 hem *V* | re.
B, r. *T* | suum *om. V* | ostendens uel corpus *B* || 20 de *add.*
Sabb. | collatum *V* | OMNES — DESERVNT] noti amici *B* | noti
post amici C | mei *TC* || 21 ATQVE *om. TC* | a. d. *T*

- 239 8 HIC EGO ILLVM CONTEMPSI hoc est illud 'homo homini quid praestat stulto intellegens?' (v. 1).
- 240 9 1 ITAN PARASTI TE quam obiurganter! tamquam in illo sit, quod miser est. et alibi (*Hec. I 1, 10—12*) 'nam nemo illorum quisquam ad te uenit, quin ita paret sese, ut abs te blanditiis quam minimo pretio suam uoluptatem expleat'. 2 *Et hoc proprie uerbum ad exprimendam immunitatem et ignauiam factum est.* 3 VT SPES NVLLA RELIQA IN TE SIT sententiose ad illud, quod et Vergilius (*Aen. XI 309*) ait 'ponite spes sibi quisque'. 4 VT SPES NVLLA RELIQA IN TE SIT TIBI bene, quasi qui rem a fortuna acceperit.
- 241 10 1 SIMVL CVM RE CONSILIVM AMISISTI Vergilius (*Aen. II 79—80*) 'nec, si miserum fortuna Sinonem finxit, uanum etiam mendacemque improba finget' et Sallustius 15 (*Iug. 1, 3*) 'neque fortuna eget, quippe quae probitatem industriam aliasque artes neque dare neque eripere cuiquam potest'. — 2 *Ergo haec interrogatio increpantis est nec desiderat responsionem.* — nam consilium in hominibus est, res in potestate fortunae. 3 EX EODEM LOCO 20 id est ex eadem fortuna.
- 242 11 1 QVI COLOR NITOR VESTITVS hoc contra illud quod ait 'video sentum' (v. 5). 2 COLOR ad 'sentum', NITOR
- 1 hic ego il. con. id est B || 2 q. p. T | stul. C, s. T | in. C, i. T, <quid> intelligens V || 3 ITAN] itaque T, om. B | pa. t. quam T, parasti te parasti tanquam C | obiurganter T, obiurgantur B || 6 ut om. C | abs te] a C, om. T | uoluptatem V, uoluntatem BC || 7 expleat <abste> TC | uerbum proprie C || 8 inhumanitatem ex immun- corr. V² || 9 n. in te r. sit B | in te sit <tibi> CV, i. s. t. T || 10 et om. T | ait— 13 Vergilius om. T || 11 nulla in te reliqua C, nul. re. in te B || 12 qui rem quasi B || 13 consilium cum re CV, cum re f. B | amisit C, a. B || 14 f. s. TCV | finxit— finget] finxit (f. T) n. (m. T) e. (etiam T) m. i. f. (fin. C) TC, om. V || 15 etiam om. B (t. Sabb.) | et om. B || 16 ege C, eget <aut> V || 17 artis V || 18 increpantis T || 19 hominibus est res Schoell: bonis sed (om. BV) res (est add. TC) codd. || 20 EX OM. B | i. in ras. V², om. B || 22 QVI om. B | ni. ues. B, n. u. T | hic TC, haec (B t. Wiss.) | quod ait om. B || 23 COLOR ad sentum om. B | ad om. C

ad 'squalidum', VESTITVS ad 'pannis annisque obsitum', HABITVDO CORPORIS ad 'aegrum'.

243 12 1 OMNIA HABEO ad 'quod habui perdidit' (v. 6), NEQVE QVICQVAM HABEO ad 'mei loci atque ordinis hominem' (v. 3).

242 11 3 QVAE HABITVDO EST CORPORIS Plautus in Epidico (I 1, 10) 'corpulentior habere atque habitior'.

243 12 2 OMNIA HABEO ad industriam rettulit, NEQVE QVICQVAM HABEO <ad> fortunae culpam. 3 Et item denuo <ad> fortunae crimen 'nihil cum est', ad suam laudem 'nihil deficit tamen'. 4 OMNIA HABEO NEQVE QVICQVAM HABEO alterutrum horum neutrumue potest cuius accidere, utrumque nulli. 5 NIHIL CVM EST NIHIL DEFIT TAMEN figura κακόζηλον, ut apud Vergilium (Aen. XI 695) 'sequiturque sequentem'. et Cicero (Catil. I 8, 21) 'cum 15 tacent, clamant'.

244 13 1 AT EGO INFELIX NEQVE RIDICVLVS iam transit ad μιμητικὸν χαρακτήρα. 2 AT EGO INFELIX NEQVE RIDICVLVS uehementer inuectus est in tempora et mores poeta sub hac persona, in qua hominem ita inducit paenitere probitatis suae, ut se 'infelicem', non 'honestum' dicat et non 'nolo' sed 'non possum'.

1 annisque] amorque T, et an. B | consitum C, ob. B || 2 aegrum] in mg. refertur add. V² (= dett.) || 3 OMNIA — p. 322, 17 habitabant in mg. V² || 4 HABEO] h. B | ordinis ho. B || 5 cor. B, c. T || 7 opulentiore TC V | habere BTC, haberi V; uidere dett. ex Plauto | habitior] arbitror T || 8 omnia h. B | industria C | rettulit ex det- corr. T | nec T || 9 habeo post culpam TC, h. B | ad add. ed. pr. | item ex ita corr. C | ad add. Sabb. | fortunae om. T || 10 cum est nihil BV | ad om. BTC || 11 desit TV, om. B | n. q. T || 12 h. BT | horum] hominum B | neutrumne TV | cuius codd., corr. Steph. || 13 desit BC V, d. T | RAROTON B, * * * * TV, om. C; corr. Sabb. || 14 ut apud om. B | uirgilius B || 17 n. B | r. BT | iam Steph.: ideo (ἰδὲ) codd.; denuo Sabb. || 18 ad — χαρακτήρα Sabb.: ΔΠΔΙΜΗΤΙΡΟΧΑΡΥ B, * * * * TV, om. C; ἀπο μιμητικὸῦ πρὸς το πρᾶκτικὸν ed. pr. | at. e. in. B, atque infelix TC | n. r. BT || 19 <neque> uehementer inuentus C || 20 inducāt C || 22 uolo T

- 245 **14** 1 QUID TV HIS REBUS CREDIS FIERI dum quis ride-
tur aut uapulat. 2 TOTA ERRAS VIA *omne intellectum uel quid* παρόμοιον per μετα-
φοράν.
- 246 **15** APVD SAECLVM PRIVS scilicet cum essent tempora
meliora. 5
- 247 **16** 1 HOC NOVVM EST AVCVPIVM uide quid intersit,
cum illum 'quaestum' dicat, hoc 'aucupium': illud de
sapien- tibus, hoc de stultis. 2 INVENI VIAM adeo nouum
est aucupium.
- 248 **17** EST GENVS HOMINVM quia multi sunt huiusmodi, 10
non dixit 'sunt homines' sed 'est genus hominum'.
- 249 **18** HISCE EGO NON PARO ME VT RIDEANT quia ille
dixerat (v. 13) 'ego infelix neque ridiculus esse neque
plagas pati possum'.
- 250 **19** 1 SED HIS VLTRO ARRIDEO quid est 'his arrideo'? 15
aut ueluti pareo, *id est obsequi venio*, aut ueluti dictis
delector. 2 Atque 'arrideo' non, ut parasitis fieri solet,
ut his arrideatur a regibus quam ipsi dictis factisue
arrideant alienis, hic esse intellegendum etiam ipsa res
indicat e contrario; nam quod ait supra 'his ego non 20
paro me, ut rideant', hoc e contrario ostendit, quod sub-

1 QUID TV *om. B* | his rebus $\bar{c} \cdot f \cdot B$, $h \cdot r \cdot f \cdot c \cdot T$ | red-
detur *TC* || 2 uapulat < sic loqui solet > *V* (*sim. dett.*) | erras
 $u \cdot T$, $e \cdot u \cdot B$ | ΠΑΡΟΜΟΙΟΝ per ΜΕΤΑΦΟΡΑΝ *B*, *****
TV, *om. C* || 4 apud saeculum *CV*, *om. B* | cum essent scilicet
B || 6 hoc — EST] $no \cdot B$ | $a \cdot T$, aucupium < genus (*om. t. Wiss.*)
hominum quia multi sunt > *B* (*cf. schol. ad v. 17*) | quod *T* ||
7 illum] de illo *V* | dicat *Steph.*: de *codd.* | de] *e TC* || 8 ideo
TCV || 9 est *om. B* | aucu · *B* || 10 HOMINVM] $ho \cdot B$ || 11 dicitur
C || 12 HISCE *om. B* | EGO *om. BV* | ME *om. B* | rideant *C* || 13 ego
— possum quia nequeo ridi · *B* | esse $n \cdot p \cdot p \cdot T$ || 15 u · *B* | ar ·
T, $a \cdot B$, *om. C* | quid est *om. B* || 16 aut — 17 ARRIDEO *om. B*
aut 1. *om. C* | obsequi *V*, exequio *TC* | aut 2. *om. TC* | uelut *V*
dicas *T* || 17 delecto] *C* | parasitus *TC*, -ticis *B* || 18 ut his]
quibus *V* | a *om. TC* | < potius > quam *V* (*dett.*), qui *B* (*t. Sabb.*,
quod *t. Wiss.*) | ipsis *TC* | factisque *TC* || 19 rideant *BC*, ut
rideant *T* | alii *TC* | hic] hoc *BCV* || 20 e] et *B* | nam — con-
trario *om. C* | non ego *B*, non *V* || 21 quid *C*

iciatur 'sed his etc.' 3 SED HIS VLTRO 'ultra' uersa
uice an prior? 4 An etiam insuper, hoc est ultra?

5 ADMIROR SIMVL plus intulit, quam si 'laudo' dixisset.

251 20 1 QVICQVID DICVNT non 'quod dicunt', sed 'quic-
quid dicunt', id est bene maleue, ut, uel si interclusa 5
fuisse assentatio, non se impediuerit, quod contrarium
laudauerit. 2 ID RVRSVM SI NEGANT LAVDO ID QVOQVE
praeclare Terentius, quod a satirico de aliis diceretur, id
hic de se dicentem inducit, facetius multo, quam si aliter
fecisset, κακολογῶν mores temporum iam tum uitiatorum 10
per assentationem, quod fere in plerisque fabulis monstrat,
ut etiam in Andria (I 1, 40—41) 'hoc tempore obsequium
amicos, ueritas odium parit' et in Adelphis (V 9, 29—31)
'quod te isti facilem et festiuum putant, id non fieri ex
uera uita neque adeo ex aequo et iusto, sed ex indul- 15
gendo atque assentando et largiendo, Micio'.

252 21 NEGAT QVIS NEGO bene sic dixit. 'negat' et 'ait'
contraria sunt, ut Plautus in Rudente (V 2, 44) 'uel tu
ais uel negas'.

253 22 1 IS QVAESTVS NVNC EST <M.> VBERRIMVS quam 20

1 sed his etc.] ex (et C) subditis (subdtis T, subdctis C) BTC,
ex dictis V | SED om. B | hic T | ultro om. B || 2 id est B | ultro
codd., corr. Steph. || 4 DICVNT] d. T | non — dicunt om. B |
sed quid BTC || 5 malene TCV | ut Sabb.: uel T, om. BCV
sic codd., corr. ed. pr. || 6 impediuit TV, -diunt C, -diū B, corr.
Sabb. || 7 negat BC, n. T | laudat B, l. T | i. q. T || 8 praeclare]
pelañ in C | terentium TC | satyrico V || 9 induce T, indulsit
B | multis T || 10 fecisset (dixisset TC) <sed> codd., corr. W. |
κακολογῶν Schoell: RΔROYTON B, ἐνθηκῶς V, **** T, om. C;
καθ'απτόμενος Steph., καλῶν Sabb. | iam conuitiatorum V || 11 per
assentationem om. V | fere] fit V || 12 hoc tempore post amicos B,
om. rell. || 13 a. u. o. p. T, amicos parit etc. B | parit] p. C ||
14 facile in festiuum (-num C) TC || 15 ex] et V | iusto] bono
Ter. | ex 2. om. T || 16 atque — Micio] etc. B | et om. V | initio
TC || 17 nego quis (quid T) nego TC, om. B | sic om. B |
dicitur C || 18 ut — negas om. B | ut om. V | tua is C, tuas is T ||
19 ais et negas Plaut. || 20 is — EST om. B | is om. V | nunc
quaestus est <hic> V | uberimus BC, uberim. T | quia mille C,
quam nle T

ille 'apud saeculum prius' (v. 15) fuerat. 2 *Et* uide quemadmodum inliberalem uitam honestiore nomine primo 'aucupium' (v. 16), post etiam 'quaestum' nominauerit *ῥωποκόπηλος* impudens.

254 23 SCITVM H. HOMINEM mire Terentius longae orationi 5 interloquia quaedam adhibet, ut fastidium prolixitatis euitet, uelut nunc Parmeno procul audiens Gnathonem haec loquitur.

255 24 INTEREALOCI duae partes orationis cum coniunctae unam fecerint, mutant accentum.

256 25 1 CONCVRRVNT LAETI MIHI OBVIAM et multos et 10 properos uno uerbo ostendit et ex diuerso ad se festinantes. 2 CVPEDINARIJ OMNES Varro Humanarum rerum (l. IX fr. 1 *Mirsch*) 'Numerius Equitius Cuppes' inquit 'et Manius Macellus singulari latrocinio multa loca habuerunt infesta. his in exsilium actis bona publicata 15 sunt, aedes ubi habitabant dirutae eque ea pecunia scalae deum penatum aedificatae sunt. ubi habitabant, locus, ubi uenirent ea, quae uescendi causa in urbem erant allata. itaque ab altero Macellum, ab altero Forum Cuppe-
dinis appellatum'. 3 CVPIDINARIJ OMNES qui esculenta 20 et poculenta uendunt, a rebus cupidinis *ob alimentum*

1 apud in *mg.* C¹ | saeculum BV, sedum T, dum (in *mg.* se) C | prius C, plus T | fuit B || 2 inliberalem B, illiberalem V || 3 nominauit BT | *ῥωποκόπηλος* *Rabbow*: ΡΟΠΟ-ΡΔΦC B (*Lindenbr. ex cod. Cuiac.*), ***** TV, om. C; *ῥωποκόλης* *Bentley* || 4 impudens *Rabbow*: inducens *codd.* || 5 H.] hercle V, om. BTC | HOMINEM] h. T | rationi BTC || 7 uel C | hunc C, B (t. *Wiss.*) | loquitur haec T || 10 concurr. B, occurrunt V, currunt TC | 1. mihi o. T, om. B || 11 proprios C || 12 cupidinarii CV, cupid- BT | o. T | uaro B || 13 aequitius V | cupes BV, ruppes T || 14 et] in T | Manius *Reitzenstein*: ē manius T, romanus C, romanus BV; C. Romanus *Sabb.* | Macellus om. T | loco T || 15 habuerunt] hēre C, heruer T | exiliis TC | bona post sunt V, in *mg.* C | publicata (ex -tis corr.) C, publicata B || 16 habitant B (t. *Wiss.*, om. t. *Sabb.*) | irute C | scalendum C || 17 penatum T, ex corr. V² | habitant B || 18 ubi] unde V | uescenda C || 19 cupidis B, cupidinis TCV¹, cupidinis V² || 20 appellatur B | cupidinari C, -rii V², cupidinarii V¹ | o. T || 21 poculenta TC | uendunt V | alimentum C, alem- T

'cupidinarii' appellantur. 4 *Et* ipse subiecit, qui accipiendi sint 'cupidinarii'.

257 26 1 LANII qui laniant pecora; unde et lanistae dicti, qui laniandis praesunt gladiatoribus. 2 *Sic et 'macellum' a mactandis pecoribus dictum.* 3 PISCATORES qui recentem piscem praebent. 4 FARTORES qui insicia et farcimina faciunt. 5 CETARII qui cete, *id est magnos pisces*, uenditant et bolonas exercent. 6 CETARII LANII COQVI FARTORES *σχημα* comicum, nam in palliata Romanas res loquitur. 10

258 27 1 QVIBVS ET RE SALVA cum de meo impenderem, ET PERDITA PROFVERIM cum de alieno mantiscinor atque impendo. 2 SAEPE expletivae significationis est.

259 28 1 AD CENAM VOCANT utrum ad emendam cenam an uero ad conuiuium? 2 ADVENTVM GRATVLANTVR accu- satium pro datiuo, pro 'aduentui gratulantur'. 3 *Et 'aduentus' proprie expectatorumque necessariumque dicitur.*

260 29 1 ILLE VBI MISER FAMELICVS VIDET ME hic ostendit, quae res coegerit ad discendum. 2 *Et* simul uide secundum uulgi opinionem loqui parasitum: 'miserum' et 'famelicum', hominem honestis moribus praeditum. 20 3 ILLE VBI MISER FAMELICVS VIDET ME uide ut senten-

1 cupidinari (di *ex da corr.*) C, cupidinari (e *ex i corr.* m. 2) V | a cupiendis V || 2 sint Sabb.: sunt BTC, om. V | cupidinari C, cupidinari (e *ex i m. 2*) V || 4 dicte C, dictis T, om. B | sic om. TC || 5 marcellum T || 6 piscem om. B || 7 isicia C, icitia T, iscitia V | farcimine V | ceterarii C | caeta V, ceteris T | id — pisces om. B || 8 uendunt B (*t. Wiss.*) | balonas B | CETARII om. C || 9 lantigoq C, laniiqui T | far · B | *σχημα Buecheler: lhδld B, **** TV, om. C; ἀμόσσηνα Sabb.* || 10 nam] *** B || 11 QVIBVS ET RE om. B | res TC | denuo C || 12 PROFVERIM om. B | alie TC | mantiscinor B, (e *in ras. m. 2*) V (mat- dett.), mantissinor T, ***** C || 14 lemma om. B | cenam emendam B || 15 conuitem T | congratulantur TC, om. B | accusatium — datiuo om. B, — gratulantur om. C || 16 <casum> pro V | aduentu B | gratulantur om. B || 17 expectator C, -ati V, -acio T | -que om. TC || 18 ubi ille miser C, om. B | m · f · u · m · T | ME om. B || 19 coegerit T | et simul] ut TC || 20 opinionem uulgi C | parasitum loqui B || 22 m · f · u · m · (me. B) BT | famel · C

tiose demonstret malos ex bonis contagione fieri, exemplis in prauum praeualentibus: 'uidet' mihi hoc prodesse et discere optat, quod negabat se posse. 4 TANTO HONORE quia 'concurrunt' (v. 25), 'salutant' (v. 28). 5 FAMELICVS a fame et edendo dictum est quasi famelicus. 5

261 **30** 1 TAM FACILE VICTVM QVAERERE quia 'ad cenam uocant' (v. 28). 2 IBI pro tunc. 3 HOMO mire addidit 'homo'. 4 Aut additum superuacuo 'homo', ut (*Verg. Aen. V 262*) 'donat habere uiro decus et tutamen in armis'. 10

262 **31** 1 VT SIBI LICERET DISCERE quasi disciplinam aut artem: tantum auctoritatis criminum felicitas sumpsit. 2 DISCERE ID DE ME magis 'de illo' et 'de me' ueteres dicebant quam, ut nos dicimus, 'a me' aut 'ab illo'. 3 SECTARI IVSSI proprie, nam et sectae philosophorum 15 ab hoc significato dictae sunt.

263 **32** EX IPSIS philosophis scilicet.

264 **33** 1 EX IPSIS VOCABVLA ut Pythagorica, Platonica.

2 Hoc igitur non est consequens ad id quod uult dicere; nisi forte 'disciplinam' pro discipulis posuit. 20 3 VOCABVLA non hoc intulit quod coeperat dicere; nisi forte 'disciplinam' pro discipulis accipimus.

1 contagine C || 2 paruum T, pranum C | perualentibus C | uidit T | mihi] nihil C, me BV | hic V | prodesse V, prodest TC || 3 se <pati> Posse B || 4 quod B | accurrunt B, concurrere TC || 5 <famelicus> a V | fame <dictum> B | et <de> codd., corr. ed. pr.; et ab Sabb. | edente C, edentis T | famelicus (-ellicus T) TCV¹, famelicus V² || 6 metum quaerere C, u. q. T, om. B | quod B || 7 pro om. B | homo om. B | addit TC || 8 additum om. B | superuacuum B, -cue V | uirum B || 11 VT — LICERET om. B | vt] et V | DISCERE om. T | aut] et B || 12 tante B, tamen T | eriminum V | facilitas T, felicitatis V | supersit C || 13 DISCERE ID om. B | ID DE ME] id est TC | de me et de illo C || 14 quam ut] quam TC, om. B | <aut> a me B | ut ab illo T || 15 septari T | ius. B, i. T | nam om. B || 16 significato Schoell: signo^{to} V (significato dett.), -nificat TC, -nificanter (in -cari corr.) B || 17 EX] ab TC || 18 EX — Platonica om. B | pythagorea TV, pictagorea C, corr. ed. pr. || 19 non] nunc T, om. B | <ut> ad id B || 20 disciplinam V, -ne B | pro disciplinis C | posuerit V || 21 VOCABVLA — accipimus om. TC

- 265 **34** 1 VIDEN OTIVM ET CIBVS QVID FACIAT ALIENVS
rursus Parmeno et facetias dicit et distinguit longiloquium
parasiti. 2 QVID FACIAT legitur 'quid facit', ut sit figura
per modos pro 'quid faciat'.
- 266 **35** 1 HANC DEDVCERE proprie, nam ducitur quis 5
ad supplicium, deducitur in laetitiam. 2 ET ROGARE
AD CENAM uide parasitum optare Thaidem ad cenam
uocari quam munus accipere.
- 267 **36** THAIDIS legitur et 'Thainis'.
- 268 **37** 1 SALVA RES EST quia et 'ante ostium' et 'tristem 10
uideo', 'salva res est'. nec hoc ualet ad laetitiam, quod
Parmeno est, sed quod 'riualis seruus'. 2 SALVA RES
EST prouerbialiter.
- 269 **38** 1 NEBVLO^NEM uel furem quia nebulas obiciat,
uel mollem ut nebulam, uel inanem ac uanum, ut ne- 15
bula est. 2 HISCE pro 'hi' uetuste, *Vergilius* (*Ecl. III*
102) '*his certe — neque amor causa est — vix ossibus haerent*',
quia 'hice' debebat dicere. 3 HISCE HOC MVNERE ARBI-
TRANTVR non immerito Gnathonem deridet Parmeno, qui
penitus nouerit consilium meretricis. 20
- 271 **40** 1 SVMMVM ἔλλειψις. 2 SVMMVM SVVM IMPERTIT
haec tota locutio parasiticae elegantiae et simul εἰρωνιαe

1 o. B | ET — ALIENVS] etc. B | cibi C | faciāt C ||
2 rursus V, et rursus C | et 1.] quia T | dicit om. B | distin-
guit] distingit Sabb. | longiloquium C || 3 parasiti post FACIAT C ||

4 pro] per TC | quos T || 5 ducere T, (ante HANC) C || 6 in] ad B |
rogari C | ce. B, c. T || 7 uide — cenam] uide parasitum optare
potius ad cenam thaidem in mg. V² (= dett.), om. BTCV¹ ||
8 capere V, om. B || 9 thais (di sscr.) C | legitur post Thainis
TCV | thainis B, thaimis C, thanus T, thais V || 11 deli-
tiam C || 12 sal. r. est B || 14 quia] qui TCV || 15 ut
nebulam om. C | ac] uel B, et V || 16 est om. B | uestute T |
his] hisce B, hisce V || 17 causae V | est om. BV | n. o. h. V,
u. c. b. TC || 18 quia in ras. V² | hice debebat Hagen: hi
cendebant B, hisce debebat in ras. V², hisce uolebant TC |
hisce om. C | mu. B | ar. BT || 20 penitus] merito C ||
21 ΕΔΔΥΙΚ B, elipsis V², **** TC | impertit C, impartit V,
in. T || 22 tota ed. pr.: orta BTC, (post locutio) V | IPOnie
B, et pruite C, et pume T, ironiae V²

plena est. nam et plurimam dicit ei salutem, quem ne exiguam quidem uelit continere, <et> 'sumum' dicit eum, qui nec levis amicus sit sibi, et 'Parmenonem Gnatho', non 'te ego'. 3 SVMMVM SVVM quam uenuste, quod sumum amicum non resalutet Parmeno! 4 QUID AGITVR pro blandimento, non pro interrogatione nunc ponitur, ut (Ad. V 5, 4) 'o noster, quid fit? quid agitur?' 5 QUID AGITVR STATVR pro 'quid agis? sto'. 6 Et facete 'statur', nam stat, cui ingredi non licet.

272 41 AT NVMQVID ALIVD uirginem. hic de illo respondit 10 et ideo repetit dictum Gnatho.

273 42 1 QVI DVM interrogat interrogantem, ne ipse respondeat. 2 NIHIL QUIDEM dicens 'nihil' mutauit uultum Parmeno in laetitiam. ideo illi facete Gnatho hoc ipsum agenti 'ne sis' dixit, ut probaret tristem fuisse. 15 3 NIHIL EQUIDEM pro non. infra (IV 5, 9) 'nihil dixit, ut sequerere sese?'

274 43 1 HOC TIBI MANCIPIVM ταινειωσις τῷ ἀστεισμοῖ: 'mancipium' dicit puellam aut uirginem. 2 NON MALVM HERCLE inimica laudatio. 3 VRO HOMINEM sibi hoc gestu 20 et uultu parasitico dicit. 4 Et 'uro' pro eo quod est dolere cogo. 5 VT FALSVS ANIMI EST similiter et

1 et om. B | ei — dicit om. C | quem] qui TV | nec TC || 2 et add. Steph. | eum] enim V || 3 ibi TC, (post et) B | Gnatho] noto codd. | non] noti C || 4 quem T | uetuste C || 5 <suum> amicum V | resultat TC | Parmeno om. B || 6 interiectione C | nunc V || 7 o noster quid fit in ras. V² | QUID AGITVR om. BC || 8 facete (te m. 2) V | statur om. BV || 9 nam statur V, om. TC | cum V | liceat V || 10 ALIVD] a. T | uirginem] cum iurgio in ras. V²; iurgium Sabb. || 11 reperit (-tur T) dictum TC, dictum repetit B || 12 quid dum TV | interrogantem (-gationem T) interrogat TC || 13 quidem (e m. 2) V, om. B | multauit B | multum BTC || illi V || 15 scis T, scis V || 16 et quidem (et V) codd. | nihil om. V || 18 HOC TIBI om. B | man. T | ΤΔΜΝΩ- CICTΩΔCTΩ B, ***** TV, om. C; τῷ ἀστεισμοῖ Sabb. || 19 dixit C | <in (in V)> puellam BV | aut in ras. V² | non] haut B || 20 hercule B, her. T | HOMINEM et hoc om. B || 21 parasito C | Et om. B || 22 dolere B (t. Wiss.), dolore rell. (Sabb., Bentley) | cogo] coquo Sabb., ango Bentley | ANIMI] a. BT | EST] g. T | et] qz C

Parmeno secum seruili gestu. 6 *Et* 'animi' pro 'animo': *ἀντιπρωσις* ueterum, qui 'ingens uirium' (*Sall. Hist. III fr. 91 M.*), 'diues opum' (*Verg. Aen. I 14*), 'abundans <lactis>' (*Verg. Ecl. II 20*) solebant dicere. 7 VI FALSVS ANIMI EST ex hoc 'falsus animi est', quod putat huius-5 modi munere capi posse Thaidem.

275 44 QVAM HOC MVNVS GRATVM THAIDI mire insultat Gnatho: quanto enim gratum munus fuerit, tanto erit riualis exclusior.

276 45 OMNIVM RERVVM HEVS VICISSITVDO EST uide locum, 10 in quo erumpere dolor Parmenonis potuit, nisi commissa seruaret et celaret Thaidis consilium.

277 46 1 SEX EGO TOTOS PARMENO HOS TE MENSES QVIE-
TVM REDDAM quid est 'totos'? an diebus et noctibus, utpote amatoris seruum, ac per hoc sine ulla cessatione 15 et intermissione? 2 HOS MENSES qui nunc aguntur, id est hoc tempore. 3 QUIETVM REDDAM facete, quasi hoc ipse fecerit. 4 *Et* hoc est quod ait (*v. 39—40*) 'summum suum impertit Gnatho Parmenonem', tamquam amico consulat.

278 47 NE SVRSVM DEORSVM CVRSITES quod est laboris, 20 NEQVE VSQVE AD LVCEM VIGILES quod est exitii.

1 seruiliter *BTV*, similiter *C* | gestui *T*, gesta *B* (*t. Wiss.*) ||
2 ΔΝΤΙΖΙΘΙC *B*, ***** *TV*, *om. C* | ingens^{es} (*es m. 2*) *V* |
<qui> duos *V*, diues <es> *TC* | <qui> opum *V* | habundant
BV, -dat *TC*, *corr. Sabb.* || 4 lactis solebant *add. Sabb.* | lemma
om. B | ut *sscr. V²* | et hic *V*, e ex hoc *T* || 5 putant *BV* |
posset *TC* || 7 m. gra. t. *B*, m. g. t. *T*, munus thaidi gratum
C | THAIDI *om. V* || 8 quantum *TC* | gratum *BTC*, -tior *V*; -tius
Sabb. | minus *T* || 10 OMNIVM — HEVS *om. B* | h. u. e. *T* | EST
om. B | inde *C* || 11 in quo] unde *C* | dolor] dolo et *T* | parmeno
his (*is C*) *TC* || 12 seruaret *ex -rat corr. T* | consilium thaidis
TC || 13 SEX — est *om. B* | PARMENO — totos *om. T* | HOS TE *Sabb.*:
hosce *T*, hosce te *V* || 14 REDDAM *om. C* | an — noctibus] id est
noctes et dies *B* | utpote — MENSES *om. B* || 15 ac *Steph.*: an
V, an *rell.* | sine ulla] nulla *C* || 16 hos *V* | nunc (*ex nunquam*
corr.) *V*, in his mensibus *B* || 17 id est — QUIETVM *om. B* |
REDDAM] re. *T* || 18 Et *om. V* | hec *T* || 19 suum] s. *B* | impertit
(impartit *V*) gnato parmenonem *CV*, i. p. g. p. *T*, im. g. s. *B* |
consultat *T* || 20 s. *B* | de. *B*, d. *T* | c. *T* || 21 ne usque *C*,
om. B | lu. *B* | u. *T*

- 279 48 SIC SOLEO AMICOS hoc ἔλλειπτικῶς.
- 280 49 1 DETINEO TE valde teneo. 2 FORTASSE TV PRO-
FECTVS ALIO FVERAS uult exprimere confessionem, quod
ad Thaidem uenerit, sed intrare non possit.
- 281 50 1 PAVLVLVM DA MIHI OPERAE hoc quasi suppli- 5
cantis uultu ad irrisionem dicitur. 2 PAVLVLVM DA MIHI
OPERAE proprie sic dicitur adiuua me. sic in Adelpis
(IV 1, 14) 'haec opera ut data sit'.
- 282 51 1 AGE MODO NVNC TIBI PATENT HAE FORES ex eo,
quantum licere oportuit, ostendit, quam misere nihil illic 10
liceat Parmenoni. 2 QVIA ISTAM DVVIS hoc quasi ad
Gnathonem, sed lente ac sub lingua murmurat.
- 283 52 1 NVMQVEM EVOCARI HINC VIS FORAS quia ipse
intrare non potest. 2 SINE BIDVVM HOC PRAETEREAT et hoc
lentius; nam si aliter pronuntiaueris, secreta produntur. 15
- 284 53 1 QVI MIHI NVNC 'mihi' τῷ ἀντικειμένῳ dictum est. 4/45
2 FORTVNATVS ut ipse videris tibi.
- 285 54 1 NE TV ISTAS FAXO 'ne' ualde. 2 NE TV ISTAS
FAXO CALCIBVS SAEPE INSVLTABIS FRVSTRA noua locutio

1 sic — ἔλλειπτικῶς om. B | a. T | ἔλλειπτικῶς W.: est
amicos TC, est *eunuchos* V (*dett.*); *εἰρωνικῶς* Steph., est 'beare':
ironicos Sabb. Cf. Schlee p. 100, 5 || 2 detine T | TE om. B |
FORTASSE] profecto TC | TV — FVERAS] etc. B | tu <tu> T
profecturus TV || 3 a. f. T, alio consueueras C || 4 sed V |
5 PAVLVLVM — MIHI om. B | o. T || 6 uult C | irrisionem V
pau. B | DA] de T | mihi o. B, m. o. T || 7 dicitur <pro>?
adiuue B | sic — sit om. B || 8 haec] hisce Ter. || 9 NVNC om. B V
tibi patent he fores C, tibi p. h. f. T, hae tibi patent fores V,
etc. B || 10 licere om. B | ostendit sscr. B | miserere (misir- B)
BV | nihil] michi T | illic Rabbow: illi *codd.* || 11 d. hoc
<****> T || 13 numquam BT | EVOCARI] me uocari C, me u.
T | huic uis foras C, h. u. f. T, om. B || 14 introire T | bi-
duum h. p. T, hoc praetereat biduum V || 15 nam om. T | pro-
nuntiaueris^t (*corr. m. 2.*) V | producentur C || 16 quid B | NVNC]
m. hunc T, in hunc C | mihi sscr. C, uno digitulo fores ostium
V | ΤΟΔΤΤΙΡΙΚΑΙΩ B, ***** T, om. CV | est om. V ||
18 ne tu ipsas faxo V, ne tu saxo C, ne tu f. T, om. B |
ipsas^t V, i. T || 19 f. t. s. i. f. T, etc. B | FAXO] e saxo C |
FRVSTRA om. C | noua — insultabis om. TC | elocutio B (*t. Wiss.*)

'calcibus insultabis fores'. Sallustius (*Hist. II fr. 23 M.*)
 'multos tamen ab adulescentia bonos insultauit'. 3 NE TV
 ISTAS FAXO CALCIBVS mira loquentia, in qua utraque *ἰπερ-*
βολή expressissima est; nam neque 'uno digitulo' minus
 aliquid dici potest neque 'calcibus saepe insultabis' aut 5
 amplius aut ingentius.

286 55 1 NVMNAM HIC 'nam' abundat, ut quidnam.

2 RELICTVS CVSTOS bene 'relictus', quasi ab expulso.

287 56 1 NE QVIS FORTE INTERNVNTIVS proprie 'internun-
 tius'. 2 NE QVIS FORTE INTERNVNTIVS CLAM A MILITE ETC. 10
 et hoc facete, quasi ipse sibi totam Thaidem vindica-
 uerit, quod miles facit.

288 57 1 FACETE DICTVM *εἰρωνικῶς*, quia infacete.

2 MIRA VERO MILITI QVAE PLACEANT 'mira' pro 'mirum'.
 Vergilius (*Aen. I 669*) 'nota tibi'. et est ironia: quid 15
 mirum est, inquit, facete loqui eum, qui militi placeat?

3 Potest tamen et pluraliter intellegi.

289 58 SED VIDEO ERILEM FILIVM non potest Terentius

τρόφιμον dicere et ideo 'erilem filium' dicit. *also τροφ. bei Plautus.*

290 59 1 MIRROR QVID EX PIRAEO ABIERIT hic causa osten- 20
 ditur, cur possit ignotus esse vicinis et pro eunucho fingi.

1 fores *om. T* || 2 ab *om. C* || 3 ISTAS — CALCIBVS] istas
 calcibus *C*, is. f. cal. *B*, i. f. c. *T* | eloquentia *BCV* | yper-
 bole *BCV*², iperbole *T* || 4 expressissima est *V*² | nam quid
 uno *V*, nam nosque *** *T*, *om. B* | minus] nimis *C* || 5 <et>
 insultabis (-it *T*) *BTCV*, *corr. dett.* | aut] et *V* || 6 ingentius
 (us *m. 2*) *V* || 7 hic *om. B* | aut quodnam *V* || 8 RELICTVS CVSTOS
om. B || 9 lemma *om. B* | internuntius *V* | ante proprie *add.*
ed. pr.: et his uerbis datur intelligi parasitum e domo mere-
 tricia egredi || 10 NE — ETC.] clam *B* | nuntius *TC* | etc. *Sabb.*:
 exeat *TCV* || 11 et] in *T* | thaidem totam sibi *B* || 12 facit *om.*
B || 13 facite *T* | IPONROC *B*, ironicos *V*², **** *T*, *om. C* ||
 14 MIRA — PLACEANT *om. B* | placent *TC* || 15 Vergilius — pla-
 ceat *om. B* | yronia *CV* | quod *V*, *om. T* | est *om. C* || 16 placet
V || 18 uideoⁿ *V* | herilem *CV*, h. *B*, e. *T* | filum *C*, f. *BT* ||
 19 throphimon *B*, trophimon *V*, triphimon *TC* | di<cere et
 (in *mg. m. 2*)> ideo *V* | et *om. B* | herilem *codd.* | dicit *in ras.*
*V*², d. *B*, *om. TC* || 20 MIRROR *om. B* | quod *V*, quid est *T*,
om. B | piroe *BCV*, p. *T* | ab. *B*, a. *T* | hac *B* || 21 ignotus
V | esse vicinis (*ex uirginis corr.*) *V*, vicinis esse *B*

2 MIROR pro 'nescio'. 3 MIROR QUID EX PIRAEO
 ABIERIT ut ex Piraeo discederet, symbola amicorum, ut
 huc perueniret omisso negotio, conspectus uirginis fecit.

4 NAM IBI CVSTOS PVBLICE aduersus praedonum in-
 cursus illic excubabat iuuentus Attica. 5 Piraeum, ut 5
 Sunium, est Atticae maritimae accessus litoris clemen-
 tior. 6 PVBLICE EST NVNC <'nunc'> ambigua distinctione
 positum est.

- 291 60 1 ET PROPERANS VENIT mire locuturum ante for-
 mauit, ut gestus uerba praecedant, uerba habitum con-
 sequantur. 2 NON TEMERE EST hinc illa Vergilius (*Aen.*
IX 375) 'haut temere est uisum. e. ab agmine V.'

3.

- 292 1 1 OCCIDI NEQVE VIRGO EST VSQVAM in hac scaena
 nouus amor adhuc ephebi est consilium dehonestandae
 uirginis ostenditur tanta uirtute poetae comici, ut hoc 15
 commentum non quaesitum esse sed occurrisse sua sponte
 uideatur.

1 quod *B*, q. *T* | piraeo *B*, piraeo *CV*, p. *T* || 2 a. *T* |
 ut — 4 IBI *om. B* | piraeo *TCV* | descenderat *T* | symbola *C* ||
 4 incursus (in *ex ex corr.*) *B* || 5 excubat *B* | piraum *CV*,
 piraereum *BT* || 6 summum *codd.* | attice *B*, atice *T*, athice *C* |
 maritimae *W.*: maritima et *codd.*; cf. *Andr. V 4, 27* | accessus
 litoris *W.* (cf. *Eun. III 3, 13*): accessulitoris *V*, actes sultioris
 (-ris *ex-res corr.*) *T*, artes stultioris *C* | dementior *TC*, eleuatur
 (in *mg.* uel pars clementior *m. 2 = dett.*) *V* || 7 nunc *add. Steph.* ||
 9 elocuturum *C* | ante *in ras.* *V*² || 10 gestu *TC* || 11 NON —
 Vergilius] hinc (huic *C*, hic *B*) multa uirgilius (-ius *V*) nunc
 (non *V*) temere est (ut *add. BV*); *corr. Sabb.* || 12 haut (aut *C*,
 haud *V*) temere est *BCV*, *om. T* | uisus *T* | c. ab] c. a. b. *B*,
 e. a. b. *V*, e. ad *T*, e de *C* | agmine <a. > *BV* | *V. om. TC* ||
 13 neque u. est u. *T*, *om. B* | cena *B* || 14 dehonestandae
Schoell (W.): demonstrandae *codd.* || 15 ostenditur *B*, demon-
 stratur *rell.* | tanta] ita *V* | uirtute poeta et amici in hoc *TC*,
 "uirtute comica" ut *in hoc V* | huic *B* || 16 commentum *ed. pr.*:
 communem (coûs; *C*) tum *TC*, conuentum *in ras.* *V*², con
 <moneretur *in mg.*> *B* | questum *BCV* | esse <***> *T* |
 occursione *C*

- 2 OCCIDI NEQVE VIRGO EST VSQVAM quid dicere debebat aliud properans et circumspiciens, nisi quod dixit 'occeidi'?
- 293 2 NEQVE EGO QVI ILLAM E CONSPECTV AMISI MEO amatorie, dum illam non inuenit et se perdidit.
- 292 1 3 OCCIDI produc mediam syllabam huius uerbi et 5 contrarium significat.
- 294 3 1 VBI QVAERAM hoc circumspectantis est. 2 VBI INVESTIGEM plus intulit. 3 QVEM PERCONTER hoc iterum plus intulit, nam ubi nec uestigium reperietur, superest interrogatio. 4 QVAM INSISTAM VIAM si nec quem interroget apparet. 5 QVAM INSISTAM VIAM legitur et 'qua uia'.
- 295 4 VBI VBI EST DIV CELARI NON POTEST ob nimiam scilicet formae gratiam.
- 296 5 1 O FACIEM PVLCHRAM 'faciem' modo non partem corporis dicit sed totam speciem, quae apparet et cernitur. Vergilius (*Aen. V 767—68*) 'quibus aspera quondam uisa maris facies'. 2 DELEO OMNES DEHINC EX ANIMO MULIERES πρὸς τὸ πιθανόν argumentatus est, ut ostenderet hunc grandem iam ephebum etiam amoris expertem non fuisse. sic et alibi (*III 5, 18—19*) 'cum 20

1 neque est usquam (*om. virgo C, n. c. u. T, etc. B* | quid — occidi *om. B* | quid] quae *C, non* <habuit quod (*in mg. m. 2*)> *V (= dett.)* | debebat *LD, debeat rell.* || 2 dixit *V² (dett.)*, iddem *TC* || 3 NEQVE EGO *om. B* | q. i. *T* | E — MEO] etc. *B* | E *om. V* | CONSPECTV *om. T* | amisi in eo *C, am. T* | amatoris *T* || 4 euenit *C* || 5 uerbi huius *CV* || 7 est] et *T, om. B* || 8 quem per. *T* | hoc — 11 apparet *om. T* | hic *V* | iterum *om. CV* || 9 intulit] iterum *V* | reperiretur *codd., corr. Sabb.* | superest (*in mg. uel superauerat*) *V* || 10 QVAM — 11 INSISTAM *om. B* | qua insistam uia *V* | si — INSISTAM *om. V* | si nec quem *ed. pr.*: siue qui *C, siue quem dett.* || 11 quam ins. u. *T* | legitur *dett.*: siue legitur *T, siue C, uel B* | et] in *TC, om. B* | qua *om. B* || 12 VBI VBI EST DIV *om. B* | d. c. n. p. *T* | ob minnam scilicet *T, ob nimie B* || 13 ferme *C* | gloriam *TCV* || 14 o — PVLCHRAM *om. B* | p. *T* | faciem *om. V* | partis <in> *T* || 15 dicit *om. TCV* || 16 Vergilius *om. TC* | condam *C* || 17 u. (*ex n. corr. V²*) m. f. *TCV* | delebo *TC* | omnes post dehinc *V, om. BTC* | DEHINC] de. h. *T, de B* || 18 a. *T* | mu. *B, m. T* | ΠΡΟCΤΟΤΙΦΑ non *B, ***** non *V, non TC* || 19 ostendent <****> nuc grandem *T* | et iam *V, de C* || 20 non *om. B* | et *sscr. C*

me ipsum <noris> quam elegans formarum spectator siem?
in hac commotus sum'.

297 6 1 TAEDET COTIDIANARVM HARVM FORMARVM hoc est
leuium et usitatarum. et est huic contrarium 'noua figura
oris. — papae? (v. 26). 2 ECCE AVTEM ALTER sic dicimus, 5
cum propter alterum de altero uenit in mentem.

298 7 1 NESCIQ QVID DE AMORE LOQVITVR ut iamdudum
Phaedria loquebatur. 2 O INFORTVNATVM SENEM hoc
dicto praestruxit ad exitum fabulae [ad *καταστροφήν*];
nam perturbatus ad Thaidem ingreditur hic senex per 10
fallaciam Pythiae et indicium Parmenonis, atque ita
firmabuntur nuptiae uirginis, quam ducet Chaerea.

299 8 1 HIC VERO EST utrum senex an Chaerea? sed senex
potius. 2 HIC VERO EST SENEX. 3 QVI S. OCCEP.
Chaerea. 15

301 10 1 ILLVM ALTERVM PRAEVT HVIVS RABIES 'prae' ex
comparatione significat. ergo 'praeut' proprie; et est
integra locutio. 2 *Et* ordo: praeut illa sunt, <quae>
huius rabies dabit. 3 *Et* bene 'dabit' quasi de re ui-
olenta, ut (*Verg. Aen. XII 453*) 'dabit ille ruinam a.' 20

1 quam] tam *TCV* | spectator (*ante* formarum) *BC*, spectā^o
T | siem] si est *TC* || 2 in — sum *om. B* | commotus *V* || 3 TAEDET
om. B | quotidianarum *V* | HARVM — est *om. B* | HARVM *om. T* ||
4 usitarum *C* | et est] est quippe *dett.* | contrarium huic *TC* ||
5 oris] erit *T* | papae] pp *C* | ALTER] a. *T*, alterum *V*, *Ter.* ||
6 alterum *om. C* | in] si *T* || 7 NESCIQ QVID] nescio q. *T*, *om. B* |
d. a. l. *T* || 8 o] *Q T* | fortunatum *B*, (*sscr. in m. 2*) *V* || 9 p̄struxit
C | ad — nam] ad *Katastrophen B*, ad *catastrophmam (-fiam*
T) TC, ad *καταστροφήν V*; *secl. Sabb. Fort. ex altero*
commento irrepserunt || 10 <et> ingreditur *C* | senem *TC* |
phicis *B* || 11 ut indicium *V* | infirmabuntur *TC*; confirma-
buntur *Sabb.* || 12 ducit *C* || 13 sed <hic> *C* || 14 hic senex
uero et *B* | est in *ras. V²*, et *C* | qvi] quod *B (t. Sabb.)* |
s. OCCEP.] *socer codd., corr. Sabb.* || 16 alter *BC* | prout
huius rabie *C*, p. u. h. r. *T* || 17 significet *BTC*, -cēt *V* |
praeut proprie (*vel* prope, proprie) *dett.*: pre proprie ut *BT*,
prae pp ut *C*, pre pro pre ut *V* | est et *V* || 18 quae *add.*
Steph. || 20 dabit *om. C* | ut dabit ille ruinam (*r. V*) a. *BV*,
R. P. A. C, ka *T*

4 PRAEVT HVIVS RABIES hic ex parte *χαρκτηρισμός* quidam est personae Chaereae, quem moribus conicit seruus ardentiorum amore fieri posse, simul coeperit. 5 PRAEVT HVIVS RABIES QVAE DABIT et hic ostenditur iampridem motus in res uenerias Chaereae, et magna poetae cura est, 5 ne incredibile uideatur adulescentulum, qui pro eunucho deduci potuerit, tam expedite uirginem uitiasse. quocirca artifex summus quod aetati non potest, naturae attribuit Chaereae, ut calidior ingenio et ante annos amator non libidinem in sese sed quandam rabiem designauerit in 10 uenerios appetitus.

302 11 1 VT ILLVM 'ut' pro utinam. 2 DI DEAEQVE OMNES SENIVM PERDANT plus dixit 'senium' quam 'senem'. nec mireris post 'senium' 'qui' additum, non 'quod', ideo quia declinationem ad intellectum rettulit, ut alibi 15 (*prol. 32*) 'in Eunuchum suam'. 3 Et senex ad aetatem refertur, senium ad conuiuium. sic Lucilius (*l. XV fr. 4 M.*) '†ast, ait, quid iam te, senium atque insulse sophista?'

1 rabiem *BC*, et abies *T* | hoc *ex* hic *corr.* *V* | expertis *T* | *χαρκτηρισμός* quidam est *W.*: characteris (carapt- *T*) istius quidam (-em *BCV*) est *codd.*; characteris inseritur quod deest *Rabbow* || 2 conicit *V*, conuicit *TC* || 3 (in) amore *ed. pr.*: amorem *BTC*, amatorem *V* || 4 ra · da · (*om. QVAE*) *B*, rabies (*ex -em corr.*) <hic expertis carapteris istud quidem> q · d · *T* (*cf. supra*) | iampridem *om. V* || 5 uenerias *V*, uarias *T*, ueras *C* | cheream *BC*, chereae *V* | magnam *B* | poeta *C*, poetis *T*, <ex> poete <partem> *B* || 7 iam *C* | intrasse *C* || 8 naturae *V*, mature *rell.* || 9 cherea *C*, cheram *T* | callidior *codd.*, *corr. Steph.* | et ante *C*, praeter *V* || 10 in] ut *B* || 11 uenerios *CV* || 12 ut pro] pro *BTC* | DI — PERDANT] dii d · q · o · senium p · *T*, *om. B* | dii *CV* || 13 dicitur *C* | senem <perdant> *B* || 14 nec] quam *C* | miseris *TC* | qui] p · *TC*, quod *B* (*t. Wiss.*) | quod *om. B* || 15 ideo] omnino (uel ideo *sscr.*) *V* || 17 senium *ex* senex *corr. C* | conuiuium *C*, -ium *T* | lucilium *B* || 18 aist ait quid iam *Schoell.*: at saist (aes ait *V*, at ait *TC*) quidam (qdam *B*, quidem *T*, quidem *V*) *codd.*; atqui dei male *L. Mueller* | the *BTC*, te *in ras. V²* | senium *in ras. V²* | atqui *B* | insule *BTC* | sophista *C*, sophistica *T*, sosista *B*, hospita *in ras. V²*

4 REMORATVS EST a remora pisciculo, qui ἐχρηαίς uocatur, remoratio et remoratus dicitur.

- 303 12 1 TVM AVTEM QVI ILLVM 'tum autem' pro et; duas uult enim causas esse, cur se ipsum di perdant: unam quod restiterit, alteram quod senem perueritus diu remanserit a persequenda uirgine. 2 Et nota <floccifacere, ut> floccipendere (III 1, 21), et contemnere et non contemnere significare, ut nunc. 3 QVI ILLVM FLOCCIFECERIM deest 'uel', ut sit: uel floccifecerim.
- 304 13 1 QUID TV TRISTIS prouerbiale est in hominem per-10 turbatum et incerti uultus. 2 QUIDVE ES ALACRIS aut uelox aut laetus es; nam 'alacris', L littera pro D posita, non tristis id est ἄδακρυς intellegitur. 3 QUID TV ES ALACRIS et alacer et alacris dicitur, <ut> habes apud Vergilium (Aen. V 380) 'ergo alacris cunctosque p. 15 e. p.' 4 QUID TV ES ALACRIS alacritas est mutatio quaedam uultus gestientis in spem aliquam.
- 305 14 1 VNDE IS modo ad quid uenis significat. 2 Sed eo de loco ad locum ueteres dicebant, quod subiectis mox

1 pisciculos (om. qui) C | ἐχρηαίς (cf. Andr. IV 3, 24] echinai T, ethinai BC, et inais in ras. V² | uocat' in ras. V² || 2 re(moratio — 4 esse in mg. m. 2) V || 3 tu autem B | QVI ILLVM] q · u · T | tu B | autem om. T || 4 enim causas uult V | se ipse TC | dii perdant BV, disperdant TC || 5 restituerit T | peruentus (pro- C) TC | permanserit B (t. Sabb.) || 6 Et om. B | notas B |

floccifacere add. Sabb., ut add. W. || 7 floccipendere V | et 1. om. BV | "contendere et non "contemnere V, contemnere T ||

8 ut] et TC | QVI om. C | i · f · T | flocciferim C || 9 sit uel <ut> T | floccifeceris T, -feris C || 10 tv] -ue codd. | TRISTIS] tibi T || 11 QUIDVE — uelox dett., om. BTCV || 12 est V | alacris l (ris l in ras.) B | per B | d] · l · C || 13 ΔΔΔRBYC B, ἀδακρυς V, **** T, om. C | QUID — 16 ALACRIS om. B || 14 e · a · T | ut add. ed. pr. || 15 uirginem ego TC || 16 e ·] c · T | e · a · T | alacritas Sabb.: alacris codd. | mutatio est TC || 18 unde in ras. V² | <eam (cam T)> is <dis (de is C)> TC, om. B | modo — significat in mg. V² (= dett.), om. BTCV¹ || 19 de eo BTCV¹, eo de V² | in subiectis (in m. 2) V

probabitur. 3 QVORSVM EAM bene, quia proxime dixerat 'ubi quaeram, ubi inuestigem, quem perconter, quam insistam uiam, incertus sum' (v. 3—4).

306 15 1 ITA PRORSVS SVM OBLITVS MEI huic contrarium (Verg. Aen. IV 336) 'dum memor ipse mei'. 2 Ergo 5 'oblitus mei' insanus.

305 14 4 QVORSVM EAM hinc, ut diximus (schol. 14, 2), manifestum est ire et aduentum significare.

306 15 3 ITA PRORSVS SVM OBLITVS MEI 'prorsum' idest recte uel omnino. 4 Nam 'prorsum' est porro uersum,¹⁰ id est ante uersum; hinc et prosa oratio, quam non inflexit cantilena.

307 16 1 HEM si cum aspiratione, Parmeno, si leniter, Chaerea. 2 OSTENDERIS QVI VIR SIES non 'qui sies', sed quod est ἐμφανιώτερον, 'qui uir sies'. 3 An debeat 15 praestare, qui uirum se sic monstraturus est. 4 Et 'uir' modo non ad sexum uel aetatem dicitur sed ad laudem.

5 QVI VIR SIES 'qui uir sies' in ueteribus inuenitur.

308 17 1 SAEPE POLLICITVM ESSE 'pollicitum', quod promittentem ultro significat, dixit. 2 Et SAEPE POLLICITVM 20 ESSE an necesse sit praestare eum, qui promiserit.

1 prodabitur TC | quohorsum T | EAM om. B | quod V |

dixerit C || 2 ubi 2. — sum] etc. B | ubi^{quem} C | q.p.q.i.u.m.c.s. T | incertus sum sscr. V² || 4 ITA PRORSVS om. B | s.o.m. T, oblitus sum mei V, mei B | dum V || 7 huic TC | ut diximus om. B || 8 et om. T || 9 ITA — MEI om. B | ita <ut> C |

s.o.m. T | prorsum^s V | id est om. V || 10 recta uel V (dett.), om. BTC || 11 prorsa V | quem BTC || 12 infelix B || 13 silenter C, si lente V || 14 ostendens C, ostendes V, Qndrs T, om. B | qui uir scies C, qui uir siē B, q.u.s. T | qui — sed Sabb.: si quiesisset B, si quies esset C, si quies esses V, quiescisset T || 15 quod est om. TC | πμφανιώτερον B, εμφανιώτερον V, om. TC | scies T, si es C || 16 est om. TC | Et om. B || 17 modo om. BV | ad laudem non ad sexum uel aetatem (om. dicitur sed) B | ad om. C | saxum C | ad] et C || 18 qvi — inuenitur om. B | qui uir sies T, om. CV || 19 pollicii. B, polli. T | ESSE — quod om. B | ultro promittentem B || 20 dicitur C, om. B | Et — ESSE om. B | ESSE] est TC || 21 eum om. B | promiserat B, -sit T

- 3 CHAEREA ALIQUID INVENI induxit *μίμησιν*. 4 Dramatice more suo, non contentus dicere quod pollicitus sit tantum, sed quomodo etiam et quibus uerbis.
- 309 18 1 MODO QVOD AMES <'modo'> tantummodo, quasi haec mora sit promissis complendis. 2 UTILITATEM IN 5 EA RE EGO FACIAM VT COGNOSCAS an possit, qui posse affirmavit. 3 Plus est probasse quod promiserit, quam ostendere quod possit.
- 310 19 1 CVM IN CELLVLAM AD TE an is debeat, qui et acceperit beneficium. 2 PATRIS PENVM OMNEM ipsum 10 penum, non ex eo aliquid: *ὑπερβολικῶς*. 3 Et hoc penus et hic penus et haec penus ueteres dixerunt. 4 Ergo et 'omne' et 'omnem' legitur. 5 CONGEREBAM CLANCVLVM *ἡθικῶς* et *ἰλαρῶς* nimis.
- 311 20 1 AGE INEPTI qui dubites de promissis an qui 15 exprobes te multa esse largitum? 2 HOC HERCLE FACTVM EST inueni quod amem (*cf. v. 17—18*). 3 Hoc quod dicebas, inquit, morae esse, iam factum est: amo. 4 PROMISSA APPAREANT utilitatem ut cognoscam tuam (*cf. v. 18*). 20
- 312 21 1 SIVE ADEO DIGNA RES EST si persona Parmenonis

1 CHAEREA] geria *T* | mimesin *BV*, mimesim *T*, mesin *C* | ramatice *B*, gramatice (grā- *V*) *TCV*, corr. Bentley || 2 quod *ed. pr.*: quid *codd.* || 3 quomodo] qm̄ (= quando) *TC* | et] ac *V*, sed *TC* || 4 a. *T* | modo *add. dett.* || 5 hoc *TC* | IN — COGNOSCAS] etc. *B* || 6 cognoscas <meam> *V* | quin *C*, quid *V* || 7 est] etiam *T* | quid *TCV* || 9 cel. *B* | ad] at *T* | t. *B* | an is debeat qui *Rabbow*: dicit (di. *B*) anis (annis *C*, anus *V*, om. *B*) qui (que *T*, quae *V*, q. *B*) *codd.* || 10 pe. omne *B* || 11 ὙΠΗΡΒΟΗΔΙΡΗΘΙC *B*, υπερβολικῶς *V*, ***** *T*, om. *C* || 12 et haec penus om. *B* | dixere *V*, ἔ *B* (*t. Wiss.*) || 13 omnem *TCV* | et omne *V*, post legitur (legere *T*) *TC* | conger. *B* || 14 clanc. *T* | ἡθικῶς et ἰλαρῶς nimis *Rabbow*: ηΕΙΚΩCΕΔ-ΝΔΡΓΩCΝΙΔΔΙC *B*, ηθικῶς ελληραρωσillus *V*, ***** *T*, om. *C* || 15 ineptis *T* | quid *BTC* | qui *V*, q'd *B* || 16 exprobes] excloris *T* | ercle *B*, her. *T* || 17 f. e. *T* | quid amem *C* || 18 inquit] in quod *TC* || 19 app. *T* || 21 siue adeo d. est (om. res) *T*, intendas tuos ut appareant *B*

est, 'sive' abundat. 2 *Et* pro expletiva coniunctione est modo; in quibusdam omnino non legitur. 3 ADEO aut abundat aut nimis significat *uel satis*. 4 SIVE ADEO DIGNA RES EST si Chaerea dicit, hic ordo et sensus est: fac si uis nunc, si adeo digna res est, ubi tu nervos intendas tuos, ut promissa appareant, ut <sit> 'sis' si uis <et> 'ut' addatur <ad> id quod est 'fac promissa appareant'. 5 VBI TV NERVOS INTENDAS TVOS utrum obscene hoc, ut seruus, an μεταφορικῶς: ubi laborare ac periclitari debeas? 6 Sed melius legunt, qui hoc totum ad personam applicant Chaereae. 7 *Et* melius, quam qui Parmenonem hoc putant loqui 'sive adeo digna res est'.

313 22 1 HAVT SIMILIS VIRGO EST VIRGINVM NOSTRARVM ciuium et ἑγγωριῶν, ut Vergilius (*Geo. II 89*) 'non eadem arboribus pendet uindemia nostris'. 2 NOSTRARVM 'nostrarum' ciuium scilicet, id est terrae ac patriae nostrae, ut Vergilius (*Geo. II 89*) 'non eadem arboribus p. u. n.' et Sallustius (*Iug. 38, 7*) 'nostri foeda fuga'. 3 QVAS MATRES STVDENT hoc uerbo ostendit cultum industriae, non pulchritudinem naturalem.

2 legere *T* | aut] autem *B* (*t. Wiss.*) *V*, om. *C* || 3 minu *B* | uel] aut *B*, ue *C* | satis · sive] santissime *C* | siue *BV*, om. *T* || 4 sic chaeream *V* | dicit (*post hic*) *T*, dicere ^{it} *V* | et om. *B* | si] · si · sscr. *C*, sed *T* || 5 res digna *B* | tu — 7 appareant om. *T* || 6 sit *add. Steph.* | si uis] suus *B* | addatur *V* || 7 ad *add. Sabb.* | id *V*, ut *B*, om. *C* | est] deest *BC*, dicit *V* || 8 ubi tu n · in · t · t · *T* || 9 an μεταφορικῶς *V*, ΔΡΟΓΕΤΔΦΟΡΙ-ROC *B*, ***** *TC* | ubi] ibi *BTV*, tibi *C*, ut ibi *dett.* || 10 periclitare ⁱ *V* || 12 qui om. *C* | hoc om. *TC* | dig · r · est *B* || 14 haud *TV*, aut *C* | similes u · e · n · *T*, s · u · n · *B* || 15 ciuium (ci · *B*, e · *T*) et] nostrarum *Sabb.* An scilicet? | ἑγγωριῶν] ex ἠελδρωγῶ *B*, est χιοριαροῦ *V*, ***** *T*, om. *C* | ut om. *BT* || 16 arbori · pe · u · n · *V*ⁱ, a · b · i · (et *T*) p · u · n · (m · *C*) *TC* | pendent *B* || 17 nostrarum] nostrum *B*, om. *TCV* | scilicet ciuium *B* | id est] eiusdem *V* || 18 ab arboribus *V*, om. *B* | pen · uindemia n · *C* || 19 et *dett.*, ut *TCV*, om. *B* | fede *C* | QVAS — uerbo] student *B* || 20 non] cum *TC* || 21 pulchritudine *TC*

- 314 **23** 1 DEMISSIS HVMERIS ESSE antiqui enim Graeci etiam uirginibus suis praebebant palaestram ad componenda corpora. 2 DEMISSIS HVMERIS ESSE scilicet liquide et molli-ter deductis neque exstantibus atletico modo. 3 VINCTO PECTORE castigato ac tenui et uelut uincto. *deest ergo* 5 'uelut'. 4 GRACILAE SIENT a singulari gracila uenit haec declinatio. 5 DEMISSIS HVMERIS ESSE VINCTO PECTORE non accipiendum est quasi hoc dicat 'ad hoc illas student matres demissis humeris esse et uincto pectore, ut gracilae sient', quasi haec duo propter unum illud fiant, sed uarie 10 tria dixit, ne diceret aut 'student illas demissis humeris et uincto <pectore et gracilas esse' aut 'student, ut illae demissis humeris sient et uinciant' pectus et gracilae sient'.
- 315 **24** 1 SI QVA EST HABITIOR inde et habitudo dicitur, ut (II 2, 11) 'quae habitudo est corporis?' 2 Nam 15 'habilior' aptior intellegitur, ut 'namque humeris de more habilem suspenderit arcum' Vergilius (*Aen. I 318*). *ergo* 'habitiore' legendum est. 3 PVGILEM ESSE AIVNT laus in uirginem. 4 DEDVCVNT CIBVM mire uituperauit eam formam, quam accurauerit fames. 5 *Et* proprie 'deducunt'. 20

1 dimissis CV | h. T | <s. > esse V | esse <liquide et molli-ter deductis neque exstantibus atletico modo> B (cf. infra) | etiam om. V || 2 componendam T | corpora <sua> B || 3 <id est (uel V)> demissis (dim- CV) codd. | <s. > esse V | scilicet] se B, . i. in ras. (pro . f.) V, om. TC || 4 atletico T, atletico V, allectico B | uincto — p. 350, 5 intellegere om. B | iuncto V || 5 uicto C || 6 gracile// V, graciales T | graciales T || 7 haec om. C | dimissis TC | uincto corpore TC || 8 accipienda C | dicat hoc C | hoc ille V, hec illa C || 9 humeris] h. T, om. C | esse] e. T | uincto corpore C, ric. T | ut graciles scient C, u. g. s. T || 10 illud om. TC || 11 ne diceret (-ent TC) aut student illas demissis (dim- TC) humeris et uinctum (uictum T) pectus et (ut V, dett.) gracilae (glaciles C, gratiales T) sient TC V; suppl. Schoell; ne diceret '<student — gracilas esse>'. 6 Aut: student illas demissis humeris <e. > et uinciunt pectus ut gracilae sient Rabbow || 14 habitior V, abitior C, ar. T || 15 <et> nam TC || 16 habitior V, abitior TC || 17 abilem V, a. T, h. C | s. a. T, s. ay C | Vergilius] uirgo V, om. TC || 18 habitior V, abitior T | esse a. T || 19 CIBVM] c. T | eam om. T || 20 accurauerit V, accusauerit TC; attenuauerit Sabb., macerauerit Goetz

- 316 25 1 TAMETSI BONA EST NATVRA 'bona' id est plena, magna et pinguis. 2 REDDVNT exhibent, perficiunt. 3 CVRATVRA cura mentis est, curatio medicinae, cura-tura diligentiae. 4 IVNCEAS tenues et pallidas.
- 317 26 1 ITAQVE ERGO AMANTVR 'itaque' inquit 'nemo 5 illas amat': *εἰσφονελα*. 2 Vere amantur, ut eo magis haec amanda sit, quae naturae beneficio, non industria aut factis comptibus, pulchra est. 3 ITAQVE ERGO AMANTVR atque ita, ut sit: atque ita fit, ut amentur non naturae merito sed industria. 4 QVID TVA ISTAEC recte, sic enim 10 ipse dicet (*v. 70*) 'at nihil ad nostram hanc'. 5 NOVA FIGVRA ORIS laudis genus est 'nova', quia dixerat (*v. 6*) 'taedet cotidianarum harum formarum'. 6 QVID TVA ISTAEC deest 'qualis est? dic'. 7 PAPAЕ interiectio mira subito accipientis.
- 318 27 1 COLOR VERVS quia non de cura est ac de fuco, 15 sed naturalis *neque fucatus*. 2 CORPVS SOLIDVM quia iunceum non est. 3 SVCI PLENVM quia nemo deduxit cibum; nam sucus est humor in corpore, quo abundant bene ualentes. (*Verg. Ecl. III 6*) 'et sucus pecori et lac subducitur agnis'. 4 Sucus est proprie quasi sugus, 20 quem sibi ex alimentis membra sugunt, ut se replent. 5 CORPVS SOLIDVM plenum et forte, id est non flaccidum. 6 SVCI PLENVM sucus est interior pinguedo mem-brorum. 7 ANNI SEXDECIM uide quemadmodum aetatem maturae uirginis poeta ex occasione demonstrauerit. 25

1 bona est nā. C, b. est n. T, bona natura V || 4 tenues iunceas TCV¹, corr. V² || 6 *υφονελα* V, **** T, om. C || 7 natura C || 8 comptibus V, conitibus C || 9 ita 2. om. C | fit] uix TC || 11 dixit T, dicit (-et m. 2) V | at] ad TC, om. V | nostram in ras. V² | ORIS] o. T || 12 taedet <me> TC || 13 quot- CV | h. f. T | ISTAEC] i. T | <et> deest TCV || 14 mirantis V | subita T, subita V | ac cupientis V || 16 sed <est> T, sed ex id est corr. V² | corpus s. T | qui aiunt eum non est (esse T) TC, quia uincium non est 'qui aiunt eum non esse V || 17 succ- semper C || 18 abundat T || 21 sibi TC, proprie V | sugant V | repant C || 22 corpus s. T | floccidum V | membra. T || 24 annoⁱs V | xvi C | uide om. C || 25 uirginis maturae TC

- 319 **28** 1 HANC TV MIHI VEL VI VEL CLAM VEL PRECARIO haec tria sunt, quibus non rite res agitur. 2 VEL VI VEL CLAM VEL PRECARIO pretii mentio non est, uel quia uirgo, non meretrix, uel quia nulla ephebo spes est fallendi senis. 3 HANC TV MIHI VEL VI VEL CLAM VEL PRECARIO FAC TRADAS secundum ius locutus est, nam his tribus mala fide aliquid possidetur. 4 VI..CLAM..PRECARIO 'ui' quia uirgo, 'clam' quia custoditur, 'precario' quia pretium non habet Chaerea.
- 320 **29** MEA NIHIL REFERT DVM POTIAR MODO non hoc personae attribuendum est sed affectui; non enim quia Chaerea est, sed quia amator, dicit se parui facere quemadmodum potiat, dum potiat.
- 321 **30** QUID VIRGO CVIA EST utrum 'serua' an 'filia'?
- 322 **31** 1 NE ID QUIDEM pulchra uarietas: 'nescio' 'tantundem' 'ne id quidem'. 2 QVA RATIONE AMISTI figura *συγνωπή* pro 'amisisti'. 3 QVA RATIONE AMISTI nisi remansisset Chaerea, sed consecutus uirginem uidisset quo deducta sit, quam Parmenonem conueniret, non ita procederet fabula, ut nunc procedit; inruisset enim in cognitionem meretricis importune Chaerea nec pro eunucho adduceretur ulterius.
- 323 **32** 1 ID EQVIDEM ADVENIENS deest 'ob' aut 'propter', ut sit ob id aut propter id. 2 MECVM STOMACHABAR

1 hanc tu mihi u . u . c . u . p . T || 2 haec — 3 PRECARIO om. TC || 2 non ed. pr.: nunc V || 3 pretii mentio non] p̄cumētio T, p̄cumt̄io C || 4 non] uero T | ephebo] flendo TC || 5 MIHI nihil C | VEL — TRADAS] u . u . c . p . u . f . t . T || 10 r . d . p . T | MODO om. TC || 11 affectui] ad factum TC || 12 est sed om. TC | dicit se parui Sabb.: de se rapuit codd. || 13 patiat̄ur 1. T || 14 c . e . T | an filia C, an ancilla T, an libera V || 15 ueritas C | tantum C || 16 quidem] quid est C | ratione V | amisisti C, -tis T, amisisti V | syncope T, sinc. CV || 17 pro amisisti V, premisisti TC | amisisti TC || 18 sed V, et TC | consecutus] ē secutus C | uirginem <aut (ut V)> CV, uirginem <fuisset aut> T (?) dett. || 19 <prius> quam in ras. V² (dett.) | ita non V || 20 nunc] aut T | inruisset C | cognitione V, cogitationem C ||
ad
21 opportune C | nec Steph.: ne codd. || 22 dēduceretur (corr. m. 2) V || 24 sit om. C

bene 'mecum', quia acriorem dolorem sustinet, qui ipse sibi irasci cogitur. 3 'Mecum' ergo pro 'apud me' uel 'mihi'.

324 33 HOMINEM ESSE ARBITROR deest 'quam me'.

325 34 1 FELICITATES OMNES ADVERSAE SIENT felicitas 5 aduersa est, cum ex prosperitate quod laedat nascitur.

2 CUI MAGIS BONAE FELICITATES OMNES ADVERSAE SIENT 'bonae' magnae. noue autem dixit magnas felicitates sibi aduersari, eo quod uirginem tantae pulchritudinis ex oculis amisit; nam uidisse eam felicitatis iudicat, sed amisisse 10 aduersae felicitatis.

3 Et quod addidit 'bonae', uel magnae et nimiae intelleguntur uel ἐπιθετον proprium et perpetuum felicitatum est 'bonae'. — 4 Et magna ἐμφασις, quod 'felicitates' pluraliter posuit. — ἐπιθετα autem tribus

de causis nominibus adduntur: discretionis, proprietatis, 15 ornatus. discretionis, ut (Verg. Aen. III 6) 'et Phrygiae molimur montibus Idae', proprietatis, ut (Aen. VII 667) 'terribili impexum saeta c. d. a.', ornatus, ut (Lucret. I 2) 'alma Venus c. s. l. s.'

326 35 QUID HOC EST <sc.> 'hoc' propter quod patior, 20 inquit; nunc enim scelus dixit a sene commissum. *fabri*

327 36 ARCHIDEMIDEM hoc sic pronuntiandum est, ut appareat ex ipso nomine statim odiosum nescio quem occurrisse ac permolestum.

1 quia] qui TC | quia ipse T || 4 quem T || 5 aduerse omnes scient C || 6 irascitur TC || 7 cui] cur C | OMNES — SIENT om. V | scient T, fient C | bene T || 9 eo om. CV || 10 amisit T || 11 Et om. TC | ad^{didit} (sser. m. 2) V, ad TC; ait? || 12 et 1. om. T | epithetum V, **** T, om. C || 13 perpetuum proprium (om. et) TC | felicitatis V | est om. TC | Et] uel V | magnae emphasis V, magne **** T, magne C || 14 epitheta V, **** et T, ut C | autem] aiunt C || 16 Phrygiae molimur] phrigiam ascanio clamidem (= Verg. Aen. III 484) V || 17 montibus Idae] u. n. d. e. dett., om. TC V | ut] sūt TC || 18 terribi impetum C || 19 c. s. l. c. C || 20 quod TC | propter hoc (hoc V) TC V, transp. W. || 21 dicitur C | a sene missum (amissum C, admissum T) codd., corr. ed. pr. || 22 archimenedem TC, archimedem (nostin in mg. add. m. 2) V || 23 <ut> ex TC | odioso V | qm C

- 328 **37** QVIDNI correptio est a se manifesta quaerentis. est enim sensus: quid nisi aut cur non nouerim, — *est enim 'quidni' aut quid nisi aut cur non*, — quia ueteres 'ni' pro 'ne' ponebant et 'ne' pro 'non', ut Plautus (*Men. I 2, 1*) 'ni stulta sis' pro 'ne' et (*Epid. IV 2, 16; alibi*) 'neuult' pro 'non uult'. 5
- 329 **38** IMMO ENIM VERO INFELICITER bene hoc interponit, quia incredibile est tardiozem amatorem fuisse incesso uirginis.
- 330 **39** NAM INCOMMODA ALIA SVNT <D.> quae minora sunt scilicet *aut similia*. 10
- 331 **40** 1 ILLVM LIQVET MIHI DEIERARE liquidum est, constans et manifestum et certum. — 2 *Et sic 'liquet' pro 'liquidum est', ut 'claudit' pro 'claudum est', ut apud Sallustium (Hist. fr. inc. 23 M.) 'nihil socordia claudebat'.* — et est 'liquet' uerbum iuris, quo utebantur iudices, 15 cum amplius pronuntiabant, obscuritate commoti causae magis quam negotii simplicitate. 3 DEIERARE ualde iurare, — *ut (Hec. IV 1, 14) 'demiror' et (Heaut. IV 6, 21) 'deamo te, Syre',* — si DE producta legeris, si correpta, deos iurare intellegitur. 20
- 332 **41** SEX SEPTEM PRORSVS NON VIDISSE PROXIMIS quia 'non uidisse' dixit, 'proximis' praeteritis intellegimus. proxima enim nobis aut praeterita aut futura sunt; nam praesentia ea sunt, in quibus nunc sumus.

2 non <aut cur non> V, noui T, (bis) C || 4 ni] in C | nisi] uis C | cum T | non <nouerim> codd., corr. ed. pr. | ni pro ne] inproprie C || 5 nisi] V | pro me C || 7 enim sscr. V², om. TCV¹ | inf. T || 8 amorem TV | incesso dett.: <in> incesso V, <an> incesso TC || 9 aut dett.: ad TCV || 11 LIQVET] inquit C | DEIERARE] d. T, om. V || 12 et centum T, et certum C, om. V | sic dett.: si TCV | pro om. C || 13 ut 1. om. TC; et dett. | claudet TC | pro om. C | clausum V || 14 claudebat socordia (sec- C) TC || 15 lique C || 16 obscuritates (osc- C, -tes V) commotis (-tis V) codd. || 17 quam sscr. V², om. T | negotiis TC | ualde iurare deierare TC || 19 de amore (-ris T) syre TC || 21 SEPTEM] mensibus V | prorsus sscr. C¹ | n. u. p. T || 22 proximus dicitur C || 23 aut 1.] et C, in T, et (aut sscr. m.1) V | preterite TC | aut 2.] ut TC || 24 nunc om. V

333 42 1 NISI NVNC CVM MINIME VELLE quia semper nolui,
ideo 'nunc minime', utpote adulescens senem.

335 44 1 QVAM LONGE QVIDEM bene 'longe' dixit, quia
'<a> longe' dicere non potuit. 2 Aut subauditur 'erat',
ut sit: quam longe erat. 5

333 42 2 MINIMEQVE OPVS FVIT saepe enim nolumus, tamen
non et non opus est.

336 45 1 [†]INCVRVVS TREMVVLVS LABIIS DEMISSIS GEMENS[†] ut
omnia ostendat in contrarium sibi uersa, etiam cursum
attribuit seni. 2 LABIIS DEMISSIS GEMENS labra sunt 10
superiora, labia inferiora, *labeae asinorum proprie di-*
cuntur. 'gemens' autem ob continuam tussim; sic Lucii-
lius (*l. inc. fr. 110 M.*) 'ante fores autem et triclini
limina quidam perditus Tiresia tussi grandaeuus gemebat'.

3 INCVRVVS ualde curuus, ut Vergilius (*Aen. XII 1—2*) 15
'Turnus ut infractos a. M. L. d. u.'; 'infractos' enim ualde
fractos significat, nam 'in' praepositio nunc auget nunc
minuit dictionem. 4 *Et* recte etiam deformitatem de-
scribit senis, quod praeter aetatem post pulchram uirginem
foedior uidebatur. 5 *Et* quam importune omnia: pro 20
puella senex occurrit, pro uirgine 'incuruus tremulus', pro
pulchra 'labiis demissis gemens'; et cum amor sit in animo

nunc

1 NISI *om.* TC | cum m. u. T || 2 ideo minime C; *post*
senem transp. Scheidemantel || 3 longe q. T | dicitur C | quia
longe *om.* C | a *add. Steph.* || 4 aut TV, an C | subditur C ||
6 opus f. T | uolumus TC | tm̄ (= tantum) C (V t. Wiss.) ||
7 non I.] nunc Sabb. || 8 *hoc schol. pertinet ad lemma CONTINVO*
ACCVRBIT (v. 44) | incurus TC | t. l. d. g. T | labris CV | di-
missis C || 9 sibi uniuersa V | et C || 10 labris V | d. g. T |
sunt] etiam TC || 11 *labeae Klotz:* labrae *codd.* | *simorum*
Klotz || 12 sic Šal' lucil' T || 13 *triclinii V, tridini T, triclinis*
C || 14 *limina V, lumina C* | quidem *codd., corr. ed. pr.* |
tiresia tussi V, tyresiatius TC | *grandaeus T* || 15 *incurus T,*
-su3 C | ualde curuus] ualcurius C, *om. V* || 16 Curuus V | ut
infertos a. m. d. y. C, u. infra. in. i. d. y. T, i. a. m. l. d.
u. V | ualde defractos TC || 17 nam *in ras. V²*, ut T | in
om. V | praepositio V, propositio C | auget nunc *om. C* || 18 etiam]
et C | scribit TC || 19 *senis om. C* | quod] qui *det.* | propter
V || 22 labris V | amator TV | fit V | anima CV

- adulescentis, ipse iudicium loquitur, dum festinandum sit, remoratur. 6 LABIIS DEMISSIS maiora labra, unde labeones. alii labia dicunt inferiora et labra superiora.
- 337 46 1 HEVS HEVS CHAEREA TIBI DICO <'Chaerea tibi dico'> non adderet, nisi uideret Chaeream dissimulantem 5 praeterire. 2 INQVIT aliter 'inquit' pronuntiandum, hoc est concitate; nam senis uerba aliter proferenda sunt.
- 338 47 1 SCIN QVID EGO TE VOLEBAM hic ostenditur odiosa tarditas senis apud festinantem Chaeream, nam non dicit quid, sed promittit esse dicturum. 10
- 339 48 VT DILIGENTER NVNTIES <'diligenter'> nihil tam ex abundanti et nihil tam moraliter dici potuit.
- 338 47 2 CRAS EST MIHI IVDICIVM huic morae etiam illud additum, quod cum debeat dicere quid uelit, prius dicit quod non est necessarium, quare uelit. 15
- 340 49 ESSE VT MEMINERIT non 'ut sit' sed 'ut esse meminert': o prolixitas!
- 341 50 1 DVM HAEC <D.> dat tempus uerbis, quae non potuit, quamuis imitaretur, exprimere. 2 ROGO NVMQVID VELIT hoc est: significo me abire; nam abituri, ne id dure 20 facerent, 'numquid uis' dicebant his, quibuscum constitissent. 3 Quid est ergo 'rogo numquid uelit'? hoc est: dico quod abeuntes solent.
- 342 51 1 RECTE INQVIT pro eo quod est nihil. 2 Et

2 remoratum C, demoratur V | labris CV | laba TC | un C ||
 3 labrones V | labia V, labia C, labii T | et <sunt> C || 4 heus
 semel V | c. T | t. d. TV | Chaerea tibi dico add. W. (sim. Steph.,
 Rabbow) || 5 ante non per errorem inserta, quae suo loco repetuntur
 'cheream dissimulantem preterire inquam (pro inquit) codd. |
 addent nisi uident T || 6 aliter inquit om. TC | hoc est <nam
 (non V)> CV, hoc <nam> est T || 7 conciatu T | nam] non
 T || 8 sin TC | e. t. u. T | hic om. TC || 9 dixit TC | quid
 om. V || 11 diligenter add. dett. | <et> nihil TC || 12 et om. V |
 nihil om. TC | morabiliter C || 13 mihi iu. T | etiam] est
 TC || 14 dicit] de eo TC || 16 vt — meminert om. T | ut sit]
 ut V | ut om. V || 18 d. add. Sabb. | tempus] ipis C || 19 quam-
 uis <non> V | inmutaretur C | rogo] ergo C || 20 abitu^{ri}
 (ri m. 2) V, habituri T | durum T || 21 quibus C || 22 rogo om.
 TC || 24 RECTE] et cetera ut vid. T

moraliter τῷ ἀστεισμοῦ. 3 CVM HVC RESPICIO in hanc partem scilicet, qua meretrix habitabat.

343 52 1 COMMODVM tantum quod uel ipso eodemque tempore. 2 COMMODVM 'commodum' una uel ex hoc significat, ut si dicas: eodem tempore, quo haec agebantur. 5

3 Nam 'interea' nunc coniunctio accipienda est, non, ut alias, pro aduerbio ponitur.

344 53 IN HANC NOSTRAM PLATEAM recte, quia uicina illis est Thais, ad quam deducitur.

345 54 HVC CVM ADVENIO NULLA ERAT etenim ingressa iam 10 fuerat.

346 55 COMITES SECVTI SCILICET SVNT VIRGINEM interrogatiue quidem, sed sic, ut scire uideatur id <quod> quaerit, sed ad hoc quaerere, ut quod scit confirmet.

347 56 1 VERVM PARASITVS 'uerum' modo inceptiua est, 15 non relatiua particula, ut in Andria (IV 4, 30—31) 'uerum: uidi Cantharam suffarcinatum'.

348 57 1 IAM CONCLAMATVM EST transactum ac finitum, ut conclamata corpora nihil reliqui iam habent ad uitae officia.

2 IAM CONCLAMATVM EST 'conclamatum' manifestum 20 significat, quia dixerat (v. 7—8) 'o infortunatum senem, si et hic amare coeperit', tamquam dicat: iam occisum

1 τῷ ἀστεισμοῦ V, ***** TC, corr. Bentley | RESPICIO | et T | hac C || 2 partis T, respiciō in hac parte C | quam V || 3 uel om. TC | ipso eodemque] ipse eo quod eque TC; ipso Sabb. || 4 COMMODVM — tempore om. TC | uel ex Sabb.: lex V || 5 quod hoc T (dett.), om. C | agebatur TC || 8 hac C | p. T || 9 est] et T | ducitur TC || 10 huc cum ad . u . n . e . T || 12 comē C | s . s . s . u . T | SCILICET] s . V, solet C | interrogatiue V || 13 quidem in ras. V², quid ē C | sed sicut (sicut T) scire uideatur TC, non ut nescire uideatur V | quod add. ed. pr. || 14 quid TC | sit C || 17 uidi c . s . T || 18 IAM — officia post p. 346, 5 iacent V | EST om. TC | ac] et V || 19 habet C | officium TC || 20 IAM om. TC || 21 quia — p. 346, 7 Thaidem] in codd. hic ordo est: IPSA — Thaidem (346, 6—7; hic om. dett.), ut — iacent (346, 2—5; hic V ins. 'IAM — officia, cf. supra), Aut — est (346, 1—2), quia — defleuimus (345, 21 — 346, 1; hic add. IPSA — Thaidem dett., in mg. V²); restituit Sabb. | senem] s . T || 22 sic et TC | hic om. C

patrem tuum scimus iamque defleuimus. 3 Aut 'conclamatum' satis deploratum satisque uociferatum est, ut in conclamatis funeribus nulla iam dilatio est doloris ac luctus, ut Lucanus ait (*II 22—23*) 'corpora nondum conclamata iacent'.

- 347 **56** 2 *IPSA EST* id est <formosa> est uel pulchra est, quia et ipse dixerat (*II 1, 25*) 'haec superat ipsam Thaidem'.
- 348 **57** 4 *ALIAS RES AGIS* recte, quia dixit ille 'iam conclamatum est'. 5 *ALIAS RES AGIS* aut non intendis ad id quod dico significat, ut nulla sit in eo attentio — nam hinc natum est 'agite amabo' (*I 2, 50*) — aut nugatorias res agis, hoc est iocaris. 5 Quasi dicat uanas res agis.
- 350 **59** 1 *SCIO QVO ABDUCTA SIT* plus dixit, quam interrogabatur, credo taedio interrogantis; nam properat, ut dicturus est (*v. 72—73*), ad deducendum eunuchum ad Thaidem cum ancilla ex Aethiopia. 2 *SCIO QVO ABDUCTA SIT* secunda ἀποσιώπησις.
- 351 **60** *EHO PARMENO* <M. N. E.> *SCIS* amatorie satis repetuntur, quae semel dicta suffecerant.
- 352 **61** *HVC DEDUCTA EST AD MERETRICEM* et hoc effundit semel acruatimque dicit uelut odio interrogantis saepius et festinatione ad mandata Phaedriae peragenda.

1 tuum *Sabb.*: tum *codd.* | simus *T* || 2 est *om.* *V* || 4 ait *om.* *T* || 6 ipsa est *V*, ipsam *TC* | id est] deest *T* | formosa in *mg.* *V*² (= *dett.*), *om.* *TCV*¹ | est *V*² (*dett.*), esse *CV*¹, *om.* *T* | pulchra est in *mg.* *V*² (= *dett.*), pulchram esse *TCV*¹ || 7 et *om.* *T* || 9 *RES* *om.* *C* | a. *T* | dicitur *C* || 11 sit in <eo attentio (in *mg.* *m.* 2.)> *V* (= *dett.*), sit *TC* || 12 nam — amabo post iocaris *codd.*, *transp.* *Steph.* | aut in *mg.* *V*² (= *dett.*), *om.* *TCV*¹ || 13 iocularis *C* | dicatur *TV* || 14 uanas *ed. pr.*: uenias *TC*, inanes *V* || 15 aducta *C*, a. *T* | *sr]* est *V*, s. *T* | plus *TV*², prius *CV*¹ (*recte?*) || 18 ex *om.* *T* | aducta sit *C*, a. s. *T* || 19 ἀποσιώπησις *V*, ***** *T*, *om.* *C* || 20 *EHO* *om.* *C* | *scis* *om.* *V* | reputantur *C* || 21 seme *C* | sufficerent *T*, -rant *C* || 22 ad m. *V* || 23 semel ex simul *corr.* *C* | acernatimque *T*, acruatim q. (quae *m.* 2) *V* | dixit *C*, d. (dixit *m.* 2) *V* || 24 et *dett.*: est *TC*, usus est *V* | phedria *T*

- 354 **63** 1 PHAEDRIAE RIVALIS cum pronuntiatione addendum quod magis doleat, id est 'Phaedriae rivalis'.
2 DVRAS PARTES FRATRIS PRAEDICAS scilicet contra aemulum et diuitem et largissimum. 3 *Et* 'partes duras' μεταφορικῶς ab actoribus scaenicis. 5
- 355 **64** 1 COMPARET iam hic ostenditur miles per rivalis dona illustrior quam per sua. et est qualitas comparatiua. 2 COMPARET pro 'emat' aut 'comparandum putet'.
- 356 **65** 1 TVM MAGIS ID DICAS duras partes fratris esse.
2 QVIDNAM QVAESO HERCLE curiositatem addidit παρελκόντων 'quaeso' et 'hercle'. 3 *Et* uide quam molliter et sine intellectu spectatoris ad argumenti spectati ordinem poeta perueniat, ut de eunucho facta mentione consilium nascatur supponendi Chaeraeae. 4 EVNVCHVM mire Terentius primo simpliciter 'eunuchum' posuit, huic quoque 15 detracturus.
- 357 **66** 1 INHONESTVM foedum, ut contra (*II* 1, 24) 'facie honesta'. 2 Vt apud Vergilium (*Aen.* I 591) 'et laetos oculis afflarat honores'. 3 HOMINEM opportune 'hominem' dixit tamquam incerti sexus. 4 SENEM MULIEREM non 20 communi genere dixit 'senem', quippe qui alibi (*Hec.* IV 3, 15) separauerit dicendo 'senex atque anus', sed subdistingendum est, ut sit duplex uituperatio: una ab aetate quod ait 'senem', altera <a> membrorum mollitie quod ait 'mulierem'. 25
- 358 **67** 1 QVATIETVR CERTE CVM DONO mire 'cum dono',

1 PHAEDRIAE — rivalis *om.* *T* || 3 f. p. *T* || 4 *Et om.* *V* | μεταφορικῶς *V*, ***** *T*, *om.* *C* || 5 actoribus *T*, auctoribus *C* || 6 comparat *T* | hoc *V* || 7 pro sua *C* || 8 comparat *TC*, comparet *V* | pro emat *ed. pr.*: prohemata *T*, ⁱpe meta *C*, perempta *V* | aut] ut *TV*, et *C* || 9 *tvm*] tu *V* | partes f. e. *T* || 10 hercle queso *C* | παρελκόντων *Steph.*: ita *παικλισητο* *V*, ita per ***** *T*, ita per *C* || 14 nascitur *codd.*, *corr.* *Steph.* || 15 suppliciter *TC* | eunuchum *Sabb.*: eunucho nomen *codd.* || 18 letus o. *T* || 19 afflaret honores *V*, afflauit. o. *C*, af. h. *T* || 20 non] in *in ras.* *V*² || 21 quippe qui *V*¹, quem pro qui *TC*, quippe quamuis *V*² (quamuis *deti.*) || 24 senex *codd.* | a *add. ed. pr.* | mollitie *V*

tamquam illi repulsae causa donum futurum sit. 2 Tum deinde non 'eicietur' sed 'quatietur'. 3 Vide quam contumeliosius dictum sit 'quatietur foras': uel uerberibus impelletur foras, non expulsionem et detrusione. 4 Vel sic dixit 'foras quatietur', ut desit 'uersum', ut sit: foras 5 uersum uerberabitur, ut uerberetur et fugetur foras. nam et peruulgatae consuetudinis est dictum 'feri canem foras', hoc est: feriendo canem foras eice.

359 68 1 SED ISTAM THAIDEM NON SCIVI NOBIS VICINAM καλῶς: quomodo enim pro eunucho ueniet, si nouit aut 10 notus est? et si adulescens mulierem ne nouit quidem, multo maxime ipse nescitur. 2 SED ISTAM THAIDEM NON SCIVI NOBIS VICINAM οἰκονομία contra illud, quod meretrix uicina erat. 3 HAVD DIV EST 'uicina' scilicet. et est causa, an uerisimile sit nescire potuisse uicinam. 4 Et 15 nota apud Terentium uicinas poni saepius adulescentibus meretrices, ut haec prima sit amoris illecebra.

360 69 1 NVMQVAMNE ETIAM ME ILLAM VIDISSE artificiose inculcat poeta τὸ πιθανόν.

361 70 1 ESTNE VT FERTVR FORMA hoc propter illud, quod 20 supra diximus.

360 69 2 Sed nimio lepore Terentiano iam illud agitur. nam hic ostenditur uerisimile esse pro eunucho creditum apud uicinam meretricem Chaeream, qui adeo ignotus sit mulieri, ut nec ipse eam nouerit, quod erat facilius et 25

1 domum C | Tum] eum T || 2 //eicietur C | uide — quatietur om. T || 3 sit dictum C | foras om. TC || 4 et] ul' εἴτε C || 5 desit] dixit C || 6 uerberatur 1. TC | fugetur ed. pr.: fugeret codd. | nam — 7 foras om. T || 7 peruulgatae ex prou. corr. V | est om. C || 8 ferendo TC | eicere T || 9 n . s . n . u . T | καλῶς V, **** TC || 10 quomodo Steph.: modo codd. || 12 sed istam t . n . s . T || 13 NOBIS VICINAM] n . u . TV | οἰκονομία V, **** C, om. T || 15 an om. T; ut Wieling | nescire V | potius se TC || 17 sit prima TC || 18 me etiam TC | uidisse illam T, *** uidisse illam uidisse C || 19 τῶν πιθανόν Non V, *** non C, non T || 20 ESTNE — FORMA secl. Sabb. | ut fertur f . V, u . f . f . T || 22 iam] tam TC | aliud codd., corr. ed. pr. || 24 quia adeo TC, qui] a de εο V

promptius. et additur color, quod et illa non diu uicina est et quod adulescens in Piraeo primum commoratus est.

361 70 2 AT NIHIL AD NOSTRAM HANC MORALITER 'nostram' dixit pro 'meam'. 3 ALIA RES EST non potuit melius utrique suam gratiam reseruare, nam et illa et haec amantur. 5

362 71 FACIAM SEDVLO <D. O. A.> mire in promissis posterioribus difficultas rei ostenditur, cum primo 'faciam' dixerit.

363 72 1 NVMQVID ME ALIVD hoc dicere abeuntes solent. 2 Et bene hic, quia festinat. 3 Et simul, quia hinc nascitur dolus fallendae meretricis. 10

364 73 VT MANCIPIA HAEC ITA VT IVSSIT F. D. AD TH. uide <id agere> Terentium, ut non quaesita esse haec fallacia, sed ipsa se obtulisse uideatur.

365 74 1 O FORTVNATVM ISTVM EVNVCHVM 'istum' saepe adnotauimus (cf. I 2, 112) aut ad contemptum aut ad odium referri, ut Vergilius (Aen. IX 94) 'aut quid petis istis?' et (Aen. XII 808—9) 'ista quidem quia n. m. t. m. u. I.' 2 QVI QUIDEM IN HANC DETVR DOMVM quid facilius, quam imitari uelle quod laudes? nec quisquam, nisi qui cupit eligi pro eunucho, eunuchum putat beatum. 20

369 78 QUID SI NVNC TVTTE FORTVNATVS FIAS sic uidetur dicere Parmeno, ut iocetur quam ut credat fieri posse.

1 quod et — primum *om. T* || 2 pireo *CV* | commoratus *V* | est *in ras. V*² (= *dett.*), *om. TC* || 3 *AT om. TC* || 4 mea *V* | non | nam *T* || 5 hoc *T* || 6 promissis *ex -ionibus corr. C* || 8 me^{uis}

aliud (*sscr. m. I*) *V*, m. a. *T* || 9 hic *Rabbow*: his *T*, is *C*^u, is (u *m. 2*) *V* | festinet *T*, -nēt *C* | quia] que *C* || 11 *ITA om. V* | f. d.] frater deducantur *C* | ad thaidem *CV* || 12 id agere *add. Sabb.* | non ut *TC* | quesitam *T* || 13 ipse *T* | se *om. TC* || 14 i. e. *T* || 15 ad *bis om. TC* || 17 quia q. n. m. t. m. u. i. V, c. n. m. t. m. y. i. C, c. n. m. *T* || 18 hac detur domum *C*, d. h. d. *T* | quod *T* || 19 initiari *C*, ūtiari *T* | nec quicquam

(neque quem *TC*; *corr. ed. pr.*) nisi qui cupit (cap^t *C*) eligitur (el- *ex corr. T*; eligi *W.*) *codd.*; numquid mirum si cupit deduci *Sabb.* || 20 <qui> eunuchum *codd.*, *corr. W.* || 21 ante quid *in codd. leguntur* 350, 1 uide — 3 fuit; *transp. Sabb.* | quod *C* | ^{potius} tute nunc *V* | fortunatus *sies V*, f. f. *T* || 22 ut] et *T* | quam (*sscr. m. 2 = dett.*) *V* | credat *om. TC*

- 370 **79** 1 QUID TVM <P.> uide quam molli descensu ad hoc consilium peruenitur; res enim hoc suggerit potius quam Parmeno, ideo quia seruus hoc suadere Chaereae nimis temerarium fuit.
- 366 **75** QUID ITA potuit intellegere statim seruus, sed ad hoc interrogat, ut spectator doceatur.
- 367 **76** 1 VIDEBIT COLLOQVETVR ADERIT VNA amatorie nimis quinque lineas amoris exsecutus est, adeo diligenter, ut etiam ordinem custodiret. 2 VIDEBIT COLLOQVETVR ADERIT VNA IN VNIS AEDIBVS mire amator non semel effudit hoc bonum, sed particulatim digessit, ut maior uoluptas futura esse noscatur. 3 VIDEBIT COLLOQVETVR ETC. istae enim sunt amoris lineae, etsi eas non omnes est persecutus.
- 370 **79** 2 CAPIAS TV ILLIUS VESTEM non semel ostenditur quid futurum sit, quia particulatim potest etiam quod turpe est tamen inmitti ad persuasionem, semel ingestum respuitur. 3 Ergo non dixit 'ibis pro eunucho', sed primo 'capias illius uestem'; tum deinde hoc ipsum non aspernante domino perguit seruus ad cetera, quae audaciora sunt. 4 VESTEM quam libenter audiat, repetitio dictorum per interrogationem ostendit.
- 371 **80** 1 AVDIO id est libenter. 2 Hoc est: admitto

1 tum *V*², dum *TCV*¹ | *P. add. W.* | discenssu *T* || 2 hoc *om. C* | peruenit *T* | hec *T* || 3 cherea *TC* || 5 intelligitur *TC* || 7 *VIDEBIT om. TC* | *c. B* | *a. u. T*, *ad. in. B* | amatorie *om. TC* || 8 quinque — *vnis om. TC* | quinque *om. B* | adeoque *ed. pr.* || 10 *AEDIBVS*] a duobus *T*, (*add. diebus*) *C* | non] nam *C* | simul *B* || 11 particulatim (*im in mg. m. 2*) *V*, particulatim <potest etiam quod turpe est> *B (cf. infra)* || 12 nascatur *C* | *VIDEBIT* — sunt *om. B* | col. *T* || 13 iste *C*, item *T* | sunt enim *V* | amoris — persecutus] non tamen omnes lineas amoris hic exsecutus est *B* | eas <omnes> *TC* | nam *T* || 15 capias *T* | tu *in mg. C*¹ | *TV* — *VESTEM*] *t. i. u. T*, etc. *B* || 16 quod *B* | sit] est *B* | potest etiam *post* est *V* || 17 turbe *T* | tamen inmitti *W.*: tā mitti *B*, iam mitti *TC*, tamen admitti *V* | persuasionem *V*, suasionem *TC* | in gestum *B*, in iestum *T* || 18 dixi *C* | ibis *pro V* || 19 illius uestes *B*, uestem illius *T* | cum *T* | aspernante *C* || 21 audiat *om. B* | dictorum *V* || 23 <cheream (chereae *V*)> audio *codd.*, *corr. Steph.* | libenter. Hoc est *om. B*

et consentio, ut in Phormione (*II* 1, 6) 'audio et fateor'
et contra (*ib.* *III* 2, 1) 'non audio'.

- 372 **81** INTELLEGO 'audio' et 'intellego' uim modo non usi-
tatam exprimunt, scilicet consentientis immodicum affectum.
- 373 **82** 1 CIBVM VNA CAPIAS bene seruus interurbauit 5
supra dictas amandi lineas et ordinem uoluptatum, quippe
qui amare non nouerit. 2 CIBVM VNA CAPIAS ADSIS TANGAS
LVDas PROPTER DORMIAS etsi sat erat superior uersus, tamen
incentiua sunt amatori etiam singillatim haec enumerata,
quae una sententia superior uersus ostenderit. 10
- 374 **83** 1 QVANDOQV IDEM ILLARVM pro 'ex illis'. 2 QVIS-
QVAM ideo 'quisquam', quia quaequam dicere absurdum
est. 3 ILLARVM QVISQVAM 'quisquam' multis exemplis
probatu etiam feminino genere ueteres protulisse, ita ut
numeris et generibus haec pronomina infinita sint. 15
- 4 NEQVE SCIT QVI SIES hoc est quod supra (*v.* 68) callide
poeta praestruxit.
- 375 **84** 1 PRAETEREA FORMA ET AETAS IPSA EST deest 'in te'.
2 FACILE VT PRO EVNVCHO PROBES formam scilicet et
aetatem: formam, quia pulcher, aetatem, quia ephebus. 20
3 FACILE VT PRO EVNVCHO PROBES 'probes' nunc fingas aut

1 ut *om.* B | et *om.* C | contra *in ras.* V² || 3 et] etiam T ||
4 exprimunt B (*t. Wiss.*), exprimit V, -it TC | sed *codd., corr.*
Steph. || 5 u · ca · B, u · c · T || 7 amore T | ci · u · ca · assis B |
CAPIAS — DORMIAS] a · t · l · d · T || 8 prope V, *om.* C | erit TC ||
9 intentiua T, incendiua C | amori B | singulatim TC || 10 osten-
deret TC || 11 QVANDOQV IDEM *om.* B || 12 ideo *Sabb.*: · i · V, idem
TC, uel B | quiquam B, quaequam V | quia *om.* B (*t. Sabb.*) |
quaequam V, quemquam illarum TC, quendam B | dicere *post*
est TC || 13 ILLARVM *om.* TC | quisquam] quemquam B, quisquam
quemquam quemquam C, quis quemquam (?) quamquam T, quis-
quam quaequam quaequam V || 15 et *om.* BCV | sunt BTC,
sunt V || 16 sciet V | qui siet C, q · s · T | calide poeta T, poeta
callide B || 17 prescripsit TC, praestrinxit V || 18 PRAETEREA
et et *om.* B | AETAS] e · BT | IPSA] t · T | EST] e · T, *om.* B ||
19 EVNVCHO] e · B | proberis V, p · BT | et] ad TC || 20 pulcher
<es> V, pulera B, pulera TC | quia] quae C, et T | ephebis
T, phebus C, ephebus V || 21 facile u · p · e · T, *om.* B | PROBES]
pro · B, p · T | probes *om.* BTC | nunc *om.* B | aut] atque CV
(*B t. Wiss.*)

persuadeas, ut in consuetudine dicimus 'homo sacrilegus pro innocente se probauit', et Cicero (?) 'hoc tu his probabis'. itaque deest 'te', quod subaudiemus, ut sit: pro eunuchum te probes.

4 PROBES ut (*Verg. Aen. IV 401*) 'migrantis cernas'. 5 Aut 'probes' persuadeas. 6 Et simul honeste non dixit, quod erat rectum, 'ut eunuchum probes', sed 'pro eunuchum', ne esset contumeliosum in Chaeream.

377 86 1 ORNA ME NVNC IAM hortatiue 'orna me' dixit, non 'despolia' aut 'exue me'. 2 ABDVC <DVC> abducimur unde uolumus, ducimur quo uolumus. 3 QVANTVM POTES deest 'cito'.

378 87 QVID AGIS callide seruus non uult auctorem se uideri tanti facinoris.

379 88 1 QVO TRVDIS comici semper ea ostendunt fieri ab altero uerbis alterius personae, quae ostendi per se ipsa non poterant; ut nunc manu agere Chaeream Parmenonem Parmenone ipso dicente cognoscimus. 2 QVO TRVDIS praebet se ui cogendum domino, quem compulsi dictis.

3 PERCVLERIS IAM TV ME peruerteris, unde prouerbum 'bene plaustrum percudit'. 4 TIBI EQUIDEM DICO <MANE> singillatim ista pronuntianda sunt, ex quibus intellegatur non cessare Chaeream, quin adhuc impellat et trudat.

380 89 1 PERGISNE quasi uero ioco dixerit, non serio.

2 pro *ed. pr.*: primo *codd.* | innocentem V | tu is TC | probab B || 3 quod *om. C* || 5 migrantes B || 7 sed *om. C* | nec C || 9 iam nunc B | hortatiue *om. TC* | me *om. BV* || 10 despolia B | ^{au}et V | adhuc B | *duc add. Sabb.* | abducimus (-dic- T) TC || 11 ducimus TC | quo nolumus V || 12 POTES] pot^s B || 13 ais C | calli C | auctorem (*post uideri*) B, actorem TC || 15 trudis V | ab *sser. V²* || 16 ostendi per se *Steph.*: ostendisse *codd.* | ipsa non V (*om. dett.*), ipsa TC || 17 parmenonem T, parmenone BCV; *utrumque Westerh.* || 18 quod rudis probet serui TC || 19 domino in -num *corr. T* || 20 IAM TV ME *om. B* (*t. Sabb.*) || 21 bene] di^r T | percudit (*t add. m. 2*) V | ibi TC | MANE *add. dett.* || 22 singulatim B, sigillatim TC | ista *Steph.*: mixta BCV, mixta T || 23 quia TC | adhuc V, adhuc T | trudat et impellat B || 24 pergin V | dicitur C

2 NE NIMIVM CALIDVM periculosum. 3 Sed melius 'cal-
lidum' legitur. 4 <NE> NIMIVM prouerbiale, quia 'nimium'
propria uox est.

382 91 1 FLAGITIVM FACIMVS 'flagitium' more militari
dicitur res flagitatione, hoc est increpatione, digna. 5

2 Nam flagitatio a strepitu dicitur, unde flamma et
flagella et flagellare, id est personare, intellegimus
dici. nam haec omnia sine sonitu crepituque non sunt.

3 AN ID FLAGITIVM EST an liceat, an deceat. et prius
quia licet. 10

381 90 1 AT ENIM ISTAEC IN ME CVDETVR FABA παροῦσα,
id est: in me hoc malum recidet, in me haec uindica-
bitur culpa, ut laborat solum, in quo cuditur, id est ba-
tuitur faba, cum siliquis exuitur tinsa fustibus, ut in
areis more rusticorum fit. 2 Vel quod quidam male 15
coctam fabam et quae non maduerit sed dura permanserit,
supra caput coqui <cudunt> uelut ipsi fabae irati, dum eius
granum saxo comminuunt: tum uniuersum malum et omnis
dolor ad coquum peruenit. simile et alibi (Phorm. II 2, 4)
a pulmento prouerbum est 'tute hoc intristi, tibi hoc est 20
exedendum, accingere'.

382 91 4 AN ID FLAGITIVM EST Terentius laudat argumen-
tum huius fabulae, in quo exemplum promitur, quod prosit

1 ne nimium callidum BTC, om. V || 2 quia] Et Sabb. ||
4 facimus sscr. T, facinus V | flagitium om. T | militari more B ||
5 flagitatione V, flagitione C, -ose T | id est B || 6 <non> nam
BTC | <flagitium> flagitio TC | ad strepitum codd., corr. Steph.;
ad crepitum vel a crepitu dett. | flamma (-mina m. 2) V | et
om. C || 7 fragella C | flagrare B || 8 non om. T || 9 fla. (om. est)
B | deceat] detineat TC || 11 at enim isthec in m. T, om. B |
cu. BV | f. BT V | ΠΑΦΟΙΜΙΔ B, παροῦσα V, ***** C,
om. T || 12 haec] hoc^{uius} malum (corr. m. 2) V || 13 culpa om. T |
laboret C | cuditū C | batitur B, teritur V (= dett.), teratur
TC || 14 cum si aliquis T | tonsa V || 15 quidem V || 16 factam
eque non T | manducauerit TC || 17 cudunt add. Sabb. | uelut
uult C | iracidum C | eis CV || 18 comminuunt] mminutum T
omnis labor V || 19 peruenit] conuertitur T || 20 intriusti B
tibi om. B | hoc est] omne est Ter. || 21 ex ecundum T || 22 flagi-
cium est V, flagitiose BTC || 23 promittitur TC

parentibus, obsit meretricibus; et simul deliberationibus tractans, <an> sit faciendum. 5 SI IN DOMVM MERETRICIAM DEDVCAR hoc tale est, ut nulla lex prohibeat, ut defendatur esse licitum.

383 92 ET ILLIS CRVCIBVS QVAE NOS NOSTRAMQVE ADVLESCENTIAM hoc iam ad illud pertinet, ut ostendatur decere. et primo a persona eius, cui fit.

384 93 1 HABENT DESPICATAM contemptam ac despectam. et est *παρένθεσις μεταπλασμός*. 2 Vel certe alterius uerbi declinatio, ab eo quod est conspicor despicio. Sallustius 10 (*Iug. 49, 5*) 'cum interea Metellus monte degrediens cum exercitu conspicatur, primo dubius quidnam insolita facies ostenderet.'

385 94 1 NVNC IAM REFERAM GRATIAM non eas, inquit, lacessam, sed quod iustum est, uicem reddam: quasi ipse 15 in aliis laesus sit. 2 VT AB ILLIS FALLIMVR non dixit 'alii falluntur'.

386 95 1 AN POTIVS HAEC PATI AEQVVM EST FIERI illic uicissitudo est, at in patre dolus. 2 VT A ME LVDATVR DOLIS *σύλλημφις*: auditur 'pater'. 20

2 tractatis *V*, tractat *dett.* | an *add. Sabb.* | sit *Goetz*: id *codd.* | meretriciam domum *B* || 3 deducat *TC* || 4 esse *Sabb.*: et *BTC*, quod *in ras.* *V*² (= *dett.*) | licitum] ē *add. V*² (= *dett.*) || 5 quae nos n · a · *V*, om. *B* | ADVLESCENTIAM] attulit scientiam (-ia *T*) *TC* || 6 docere *T*, dicere *C* || 7 primo om. *T* | a *sscr. V*² (= *dett.*), om. *BTCV*¹ || 8 HABENT om. *B* | despectam *T*, despiciat *C* | ac despiatam *T*, om. *B* || 9 est om. *T* | parentesis ita · ΠΕΝΘΕCIC · ΜΕΤΑΠΟCΜΟC *B*, *παρένθεσις μεταπλήσμος V*, ***** *C*, om. *T* | uel certe *V*, om. *T* | alterius *in ras.* *V*² (= *dett.*), altius *C*, illius *T*, alii *B* || 10 ab eo] habet *B* | est om. *B* || 11 cum incerta *TC*, om. *B*; cum interim *Sall.* | monte — exercitu om. *B* | digrediens *CV* || 12 conspicatum *TC* | quidnam — ostenderet] etc · *B* || 14 nunc (IAM om.) ^{refer^{am}} ^{gratiam} (*sscr. m. 2*) *V*, gratiam *B* | non <iam> *T* | inquit eas *B* || 15 quid *TC* || 16 ut ab *his V*, ut ab aliis *TC*, om. *B* | f. *V* | nam *C* || 17 alii om. *TC* || 18 hoc *BC* | paciar *B* | f. *V* | illa *B* || 19 est at *Sabb.*: extat *codd.* | dolus — pater *in mg. V*² | dolis *TC*, dot *V* || 20 DOLIS om. *TCV* | ΕΥΔΔΗΔΙΥC *B*, sylēpsis *V*, **** *TC* | subauditur *V*

- 387 **96** 1 QVOD QVI RESCIVERINT a consequentibus argumentum; nam illud factum uituperatio sequitur, hoc approbatio. 2 ILLVD MERITO FACTVM OMNES PVIENT bene non 'iudicent', quia et hoc ipsum non satis probum est, id est meretricem fallere.
- 388 **97** 1 QVID ISTIC aduerbium est aegre concedentis. 2 FACIAS pro facito. 3 VERVM deest 'uide'. 4 VERVM NE POST CONFERAS CVLPAM IN ME si 'ne' prohibentis est, nihil deest, si percunctantis, item; sin 'ne' ne forte, deest 'timeo'. 5 VERVM NE POST CONFERAS CVLPAM IN ME in 10 hoc negotio non auctor uult interesse, sed seruus.
- 389 **98** COGO ATQVE IMPERO euidenter ostendit plus esse imperare quam iubere.
- 390 **99** 1 NVMQVAM DEFVGIAM AVCTORITATEM <'numquam'> pro non, ut (*Verg. Aen. II 670*) 'numquam omnes hodie 15 moriemur inulti'. 2 NVMQVAM DEFVGIAM AVCTORITATEM non, inquit, recusabo facere, dum tu auctor facti sis.

III.

1.

- 391 **1** 1 MÁGNAS VERO AGERE GRATIAS THAIS MIHI hic sermo sic prodit, ut post scaenam incohatas esse noscatur. continet autem assentationem parasiticam et stultitiam gloriosi 20 militis. 2 AGERE plus sonat infinitus modus finito.

1 quodque qui *TC*, quod si *V*, quod *B* | rescierint *TC* | sequentibus argumentis *B* || 3 ILLVD — OMNES *om. B* || 5 id est *ed. pr.*: uel *codd.*; uidelicet *Sabb.* || 6 quod *B* | istuc *TCV*, istis *B* | est *om. B* | aegre *ex agere corr. V²* | consedentis *T* || 8 postea *B* || 9 con · t · r · m · *T* | percunctantis *B*, percunctantis *CV* | item; sin ne *Rabbow*: ut sint · e · *B*, ut sint (sit *V*) *TCV* || 10 n · p · con · in m · *T* | postea *B* || 11 auctor *T*, actor *B* | sed *om. TC* || 12 rogo atque in p · *T* || 14 de · au · *B*, de · f · a · *T* | numquam *add. Klotz* || 16 moriamur *TC* | defugiam a · *T*, etc · *B* || 17 inquit *om. B* | tu <tamen> *dett.* | auctor *T*, actor *BC* | scis *T* || 18 nero agere g · t · m · *T*, etc · *B* | gratias agere *V* || 19 cenam *B* | incoactus *T* || 20 adsentationem *V*